PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

T U R Č E K

Ján Teltsch

starosta obce

2022 – 2028 s výhľadom do 2032

Obsah

Úvod. 4
Časť A – Analytická časť 6
1. Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika územia 6
1. 1 Geografická charakteristika 6
1. 2 Kultúrno-historická charakteristika 10
1. 3 Sociálno-ekonomická charakteristika 11
1. 4 Demografický potenciál 13
Časť A. I Analýza vnútorného prostredia 18
1 Charakteristika stavu vybavenosti a technickej infraštruktúry 18
2 Aktuálne rozpočtové hospodárenie obce Turček a realizácia existujúceho PHSR 24
Časť A. II Zhodnotenie súčasného stavu územia 26
1 SWOT – analýza 26
Časť B – Strategická časť 30
1 Kľúčové disparity 30
2 Hlavné faktory rozvoja obce Turček 30
Časť C – Programová časť 32
1 Dotazník pre obyvateľov obce Turček pre potreby PHSR (2022 – 2028) 34
Časť D – Realizačná časť 44
Monitorovanie a hodnotenie výkonu PHSR 44
Prioritné oblasti: 45
Časť E – Finančná časť 46
Časť E. I Finančný rámec pre realizáciu PHSR obce Turček 46
Záver 47
Základné východiskové materiály pri tvorbe PHSR obce Turček 48

Formulár č. Ú 1 (vlastné spracovanie)

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Turček
Územné vymedzenie:	Žilinský kraj, obec Turček
Územný plán obce/schválený:	
Dátum schválenia PHSR:	
Dátum platnosti:	od 11.11.2022 do 11.11.2028
Verzia	1.0
Publikovaný verejne:	

Formulár č. Ú 2 (vlastné spracovanie)

Zámer spracovania PHSR obce Turček	
- Názov dokumentu	- Program hospodárskeho a sociálneho územia obce Turček na roky ***2022 – 2028***
- Forma spracovania	- Pracovníci samosprávy, - Hlavný kontrolór (koordinácia spracovania PHSR), - Starosta obce.
- Riadenie procesu spracovania	- spôsob riadenia procesu spracovania Poslanci OZ a jednotlivé komisie: 1. finančná, inventarizačná, škodová, likvidačná (PaeDr. Monika Gombošová, Bc. Jana Pittnerová, Milan Matúš, Mgr. Eva Stašáková); 2. sociálna, ochrany verejného poriadku (Bc. Jana Pittnerová, Jozef Vrzgula, Jozef Hirschner); 3. kultúry, školstva a športu (Milan Matúš, PaeDr. Monika Gombošová, Bc. Jana Pittnerová); 4. výstavby, územného plánovania, ochrany životného prostredia (Jozef Hirschner, Jozef Vrzgula, Milan Matúš);
- Obdobie spracovania	- apríl 2022 – október 2022;
- Financovanie spracovania	- vlastné zdroje (rozpočet obce),

Formulár č. Ú 3 (vlastné spracovanie)

Harmonogram spracovania PHSR

Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod				■								
Analytická časť					■	■						
Strategická časť							■					
Programová časť								■				
Realizačná časť									■	■		
Finančná časť										■		
Záver										■		

Úvod.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turček (ďalej len PHSR) má charakter strategického, strednodobého rozvojového dokumentu (5 – 7 rokov, s dlhodobým výhľadom na 10 – 14 rokov). Má byť nositeľom rozvojovej politiky obce, predstáv vedenia obce a jej obyvateľov o smerovaní rozvoja obce. Spracovaním PHSR dá obec najavo ***záujem o svoju budúcnosť, ako aj o budúcnosť svojich obyvateľov***, pričom v podobe dokumentu PHSR získava obec nástroj na ***aktívne riadenie rozvoja*** založený na iniciovaní potrebných a žiaducich zmien. Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní obci realizovať dlhodobý ***rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach.***

Dokument má byť otvorenou, flexibilnou koncepciou, schopnou reagovať na aktuálne zmeny východiskových podmienok. Aby bol PHSR skutočne živým dokumentom, ***musí byť permanentne aktualizovaný.*** PHSR obce poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a stanovuje strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti v súlade s cieľmi PHSR Žilinského samosprávneho kraja.

Nadväznosť zákona

Na základe §2 čl. I. Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, získali obce na úseku regionálneho rozvoja právomoc vypracúvať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR). Obecné zastupiteľstvo PHSR schvaľuje (resp. len jeho strategickú a implementačnú časť), rovnako ako aj prípadné zmeny a doplnky tohto dokumentu.

Význam a cieľ PHSR

Regionálny rozvoj sa v súčasnosti uskutočňuje v dvoch vzájomne prepojených koncepčných smerovaniach, a síce realizáciou regionálnej politiky na úrovni vnútroštátnych legislatívnych noriem a na úrovni foriem pomoci regiónom s možnosťou využitia foriem pomoci z fondov Európskej únie. Cieľom spracovania PHSR obce je poskytnúť ***komplexný pohľad na súčasný stav, perspektívy a šance obce v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja a stanoviť strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti rozvoja obce ako celku.***

Vypracovaním PHSR obec splní jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie – princíp programovania. Súčasne tak zvýši svoje šance získať finančnú podporu na realizáciu projektov zo štrukturálnych fondov, keďže obec musí preukázať súlad zamýšľaného projektu s regionálnymi stratégiami i miestnou stratégiou, ktorú reprezentuje svojím PHSR. PHSR obce nenahrádza územno-plánovaciu dokumentáciu a územno-plánovacie podklady. Na úrovni obce je základným územno-plánovacím dokumentom územný plán obce alebo zóny.

Územné plánovanie vytvára predpoklady pre:

- starostlivosť o životné prostredie,
- dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja,
- šetrné využívanie prírodných zdrojov,
- zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt,
- všestranný rozvoj svojho územia,
- potreby obyvateľov so zreteľom na vzájomné vertikálne a horizontálne väzby medzi jednotlivými komponentmi krajiny.

Cieľom tohto PHSR je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce Turček, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, prípadne rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a pod.

Je to program cielených opatrení navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný. PHSR sa zameriava na komplexnú koncepciu rozvoja obce v hlavných oblastiach jej života pre najbližšie a strednodobé obdobie so zakladaním rozvojových prvkov a východísk pre dlhodobý a dlhodobo udržateľný rozvoj tohto sídelného a územného útvaru. Hlavnou intenciou programu je zvrátenie nepriaznivých tendencií a rozvoj tých ukazovateľov a oblastí, ktoré môžu z dlhodobého hľadiska vytvoriť podmienky pre dlhodobo udržateľný rozvoj celého územia a jeho zatraktívnenie.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turček“ vychádza z koncepcie predchádzajúceho PHSR, s uplatnením koncepčných dokumentov, týkajúcich sa územia obce, s podstatným prihliadnutím na pripomienky aktuálneho poslaneckého zboru OZ v Turčeku.

Časť A – Analytická časť

1. Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika územia

Zdroj: http://mapa-mapy.info.sk/

1. 1 Geografická charakteristika

V rámci Alpsko-himalájskej sústavy, ktorú na našom území reprezentujú Karpaty, veľká časť územia Slovenskej republiky patrí do subprovincie Západné Karpaty. Fatransko-tatranská oblasť je v Turci reprezentovaná Malou Fatrou, Veľkou Fatrou, Žiarom a Turčianskou kotlinou a okrajová časť Slovenského stredohoria do južného Turca zasahuje Kremnickými vrchmi.

Geomorfológia územia obce vždy veľmi výrazne ovplyvňuje všetky ostatné oblasti jej života. Geologicky sa obec Turček nachádza v západnej a vnútornej časti karpatského oblúka, vytvoreného alpínskym vrásnením. Plytké stredoeurópske moria, ktoré na územie zasahovali v druhohorách, tu zanechali rôzne druhy sedimentov. Usadeniny najvýraznejšie pribúdali aj v treťohorách. V štvrtohorách za do týchto usadenín postupne zarezával horný tok rieky Turiec. Tieto procesy sformovali súčasný stav územia južnej časti Turčianskej kotliny, ktorá má v chotári obce Turček charakter z časti odlesnených pahorkatín, vrchovín a hornatín. Tieto vrchoviny a hornatiny sú tvorené prevažne neogénnymi vulkanitmi Kremnických vrchov, ktoré svojou severozápadnou časťou zasahujú až do Turčianskej kotliny. Zo sopečných hornín sú zastúpené prevažne andezity, tufy, ryolity a ryodacity. Pôdny profil obsahuje hnedé lesné pôdy, a rendziny, v blízkosti toku Turca má nivný charakter.

Obec sa nachádza 48°45'25.57"N a 18°55'34.73"E. Leží v najjužnejšom cípe Žilinského kraja, na rozhraní troch krajov (Žilinský, Banskobystrický, Trenčiansky). Kataster obce sa nachádza v nadmorskej výške od 638 m n. m. do 1172,1 m n. m. a klimaticky sa radí do mierne teplej oblasti, kde sa ročný priemer teplôt pohybuje medzi 7 – 8 °C. Prevláda severné

prúdenie vzduchu, pretože Turčianska kotlina je otvorená na sever a je dobre vetraná. Počas roka tu spadne priemerne cca 700 – 800 mm zrážok, pričom ročný priemer dní so snehovou pokrývkou v kotline je 80.

Región Turiec patrí do povodia Váhu a odvodňuje ho rovnomenná rieka Turiec. V ŽSK sa nachádza 9 vodných nádrží a dve vodárenské nádrže. Jedna z nich – vodárenská nádrž Turček bola vybudovaná na hornom toku Turca. Voda z vodárenskej nádrže je distribuovaná do Prievidze, Žiaru nad Hronom a Martina.

Zdroj: http://mapa-mapy.info.sk/, http://www.minv.sk/

Z hydro-geologických pomerov stojí za zmienku geotermická aktivita v blízkych Turčianskych Tepliciach. Horný Turiec je z hľadiska vodohospodárstva pod sprísnenou ochranou. Turčiansky región patrí medzi najvýznamnejšie regióny územného systému ekologickej stability Slovenska, ktorého prevažná časť sa nachádza v pohoriach Žiar, Veľká Fatra, Kremnické vrchy. Z hľadiska ekologického významu treba spomenúť blízke územia rôzneho stupňa ochrany: Národný park – Veľká Fatra (ten na území okresu Turčianske Teplice zaberá plochu 4 920 ha, Národné prírodné rezervácie – Rakšianske rašelinisko, Veľká Skalná, Vyšehrad, rieka Turiec, Prírodná rezervácia – Svrčinnník, Chránený areál – Žarnovica, Diviacke kruhy, Mošovské aleje, Prírodná pamiatka – Jazierko pri Jazernici, Chránené stromy – Ginko pri Abramovej, Lipa pri kostole v Sklenom, Lipa pri kostole v Rudne, Lipa pri kostole v Slovenskom Pravne, Lipa pri kostole v Turčianskom Michale).

Z hľadiska geologických zásob nerastných surovín sa rudné suroviny nachádzajú v blízkej Kremnici, resp. stavebné suroviny v Rakši (dolomit) a v Hornej Štubni (andezit). Nakoľko podiel bonity poľnohospodárskej pôdy v chotári obce nedosahuje významných hodnôt, pôdny fond v okolí obce si udržiava svoju jedinečnosť v zastúpení lesov. Rastlinstvo chotára obce patrí do oblasti západokarpatskej flóry, pričom okolité územie Kremnických vrchov určuje obvod predkarpatskej flóry, avšak nezanedbateľná je aj blízkosť obvodu flóry vysokých centrálnych Karpát (Malej a Veľkej Fatry), resp. obvodu flóry vnútrokarpatských kotlín (Turčianska kotlina). Aj preto okolité rastlinstvo mnohých botanikov uchvacuje svojou

krásou a hlavne rozmanitosťou. Fauna okolia obce Turček zahŕňa množstvo rozličných druhov vtákov a cicavcov. Oblasť patrí k významným lokalitám starostlivosti o poľovnú zver a jej lovu.

Prírodné podmienky dávajú možnosť rozvoja letných a zimných športov, sú predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu v tejto zaujímavej časti regiónu.

Územné členenie	**Okres Turčianske Teplice, Žilinský kraj, Slovensko**
Typ	Obec
Región	Turiec
Obvod:	Žilina
Symboly	
Štatutárny zástupca	Ján Teltsch
Funkcia	starosta
Adresa	Obecný úrad Turček, č. 363
PSČ	038 48
Pošta	Turček
Kontakt	Tel., fax: 043/4956560 Obecný úrad: 0903 396 161 Starosta: 0903 396 161
web	http://www.obecturcek.sk/
E-mail	obecturcek@gmail.com
Kód obce	512699
IČO	00317012
DIČ	2020597953
Bankové spojenie	SK24 1111 0000 0016 2094 0006
Počet obyvateľov (2021)	633
Rozloha	5301,06 ha
Celková výmera obce	53,01 km^2
• Poľnohospodárska pôda spolu	5,73 km^2 , 573 ha (11%)
Pôda orná	0,07 km^2 , 7 ha (1,28%)
Trvalé kultúry: ***Chmelnice*** ***Vinice*** ***Záhrady*** ***Ovocné sady***	 nie nie 0,09 km^2 , 9 ha (1,55%) nie
Trvale trávnaté porasty	5,57 km^2 , 557 ha (97,17%)
• Pôda nepoľnohospodár. spolu	47,28 km^2 , 4728 ha (89%)
Lesný pozemok	45,56 km^2 , 4556 ha (96,37%)
Vodná plocha	0,16 km^2 , 16 ha (0,33%)
Plocha zastavané nádvoria	0,76 km^2 , 76 ha (1,61%)
Plocha ostatná	0,80 km^2 , 80 ha (1,69%)

Nadmorská výška	638 m n. m. – 1172,1 m n. m.
GPS	48°45'25.57"N; 18°55'34.73"E
Rieka	Turiec
• Spádovosť obce	
Sídlo matričného úradu	Turček
Daňový úrad	Turčianske Teplice
Okresné oddelenie policejného zboru	Turčianske Teplice
Okresný súd	Martin
Okr. riad. Hasičského a záchr. zboru	Martin
Pracovisko obvodného úradu	Martin
Územný úrad práce, soc. vecí a rodiny	Turčianske Teplice
Okresný úrad životného prostredia	Turčianske Teplice
Základná škola	nie
Materská škola	áno
Autobusová zastávka	áno
Vlaková zastávka	áno
Verejný vodovod	áno
Rozvod plynu	áno
Predajňa potravín	áno
Pohostinské služby	nie
Predajňa pohonných látok	nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	nie
Hotel	nie
Penzión	áno
Chatová osada	nie (mimo prevádzku)
Kemping	nie
Hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Bankomat	nie
Pošta	nie
Lekáreň	nie
Praktický lekár pre dospelých	áno
Praktický lekár pre deti	nie
Stomatológ	nie
Skládka komunálneho odpadu	nie

1. 2 Kultúrno-historická charakteristika

Pôvodne dve samostatné obce Dolný Turček a Horný sa v roku 1951 zlúčili do jednej, ktorá dnes nesie názov Turček. Obe obce vznikli ako nemecké osady na podnet mešťanov z Kremnice približne v polovici 14. storočia. Turčeky boli portálske obce patrili pod Kremnické panstvo. Prvá písomná zmienka je z roku 1371 (kedy potvrdili dedičské práva na majetky v obci Dolný Turček Jánovi Stoboriovi z Kremnice). Počas svojej histórie boli viackrát predmetom sporov o právomoci medzi mestom Kremnica a Turčianskou stolicou, a tak striedavo patrili do pôsobnosti jedným alebo druhým. Obyvatelia obce sa prevažne zaoberali prácami v lese ako drevorubači, pálením dreveného uhlia, prácami pre kremnické bane najmä ako baníci, neskôr ako remeselníci a boli známi hlavne ako čižmári a mlynári. 17. januára 1949 sa pri Dolnom Turčeku stretli cisárske vojská s jednotkou maďarského generála, stret si vyžiadal 74 mŕtvych a 95 ranených. Túto udalosť pripomínajú pomníky pri ceste do Kremnice a pri križovatke na Sklené. Po druhej sv. vojne (od 4. do 15. 2. 1945) boli z obidvoch Turčekov pôvodní nemeckí obyvatelia vysťahovaní a ich opustené obydlia sa stali domovom pre Slovákov zo severnej časti Oravy a Slovákov z Rumunska. Evakuovaných bolo celkom 2385 obyvateľov.

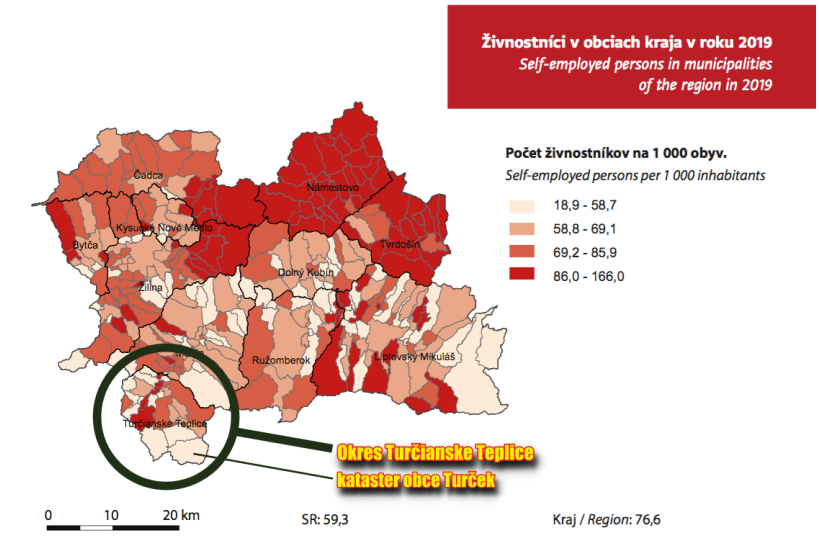
Názov obcí sa počas jej histórie výrazne nemenil, je pravdepodobne odvodený od toku rieky Turiec a regiónu Turiec. **Dolný Turček** v roku 1371 – Thurczia Inferior, r. 1442 – Niderturcz, 1502 – utraque Turtsek, r. 1786 – Turcschek, r. 1920 Alsóturcsek alebo Unterturtz. **Horný Turček** v roku 1371 – Thurczia, r. 1552- Oberturcz, r. 1786 – Turcschek, r. 1920 – Felsoturcsek resp. Oberturtz. Od 1951 spoločný názov Turček.

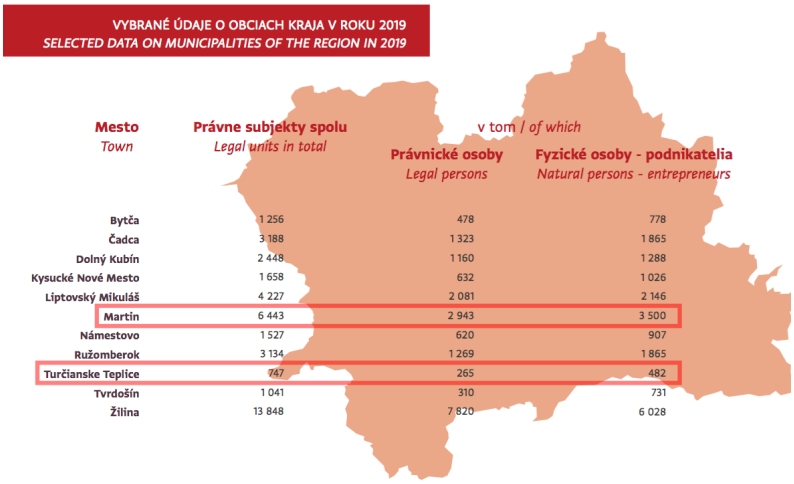
Obecnú výstavbu pôvodne tvorili prevažne drevené trojpriestorové domy, z ktorých po veľkom požiari v roku 1905 zostali v Hornom Turčeku len tri. Dnes je zástavba intravilánu obce výrazne ovplyvnená kruhovým násypom železničnej trate, ktorá vedie okolo celej obce.

1. 3 Sociálno-ekonomická charakteristika

Žilinský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby štátneho HDP patrí k stredne výkonným regiónom Slovenska. Priemysel prispieva významnou mierou k hospodárskemu rastu, zamestnanosti a výkonnosti regiónu. Avšak najvyššie tržby v priemysle produkujú podniky v okrese Žilina a najväčší podiel na obrate v kraji tvorí výroba motorových vozidiel. Poloha obce Turček na periférii Žilinského kraja nedovoľuje obyvateľom obce participovať na pozitívnych číslach priemyselnej výroby a stavebníctva. Horný Turiec výrazne zaostáva za viacerými dôležitými priemyselnými odvetviami a podobne je na tom aj stav živnostenského podnikania v okrese Turčianske Teplice. O niečo lepšie je na tom oblasť Dolného Turca a okolie mesta Martin.

Zdroj: ŠÚ SR https://slovak.statistics.sk

Mesto / Town	Právne subjekty spolu / Legal units in total	v tom / of which: Právnické osoby / Legal persons	v tom / of which: Fyzické osoby - podnikatelia / Natural persons - entrepreneurs
Bytča	1 256	478	778
Čadca	3 188	1 323	1 865
Dolný Kubín	2 448	1 160	1 288
Kysucké Nové Mesto	1 658	632	1 026
Liptovský Mikuláš	4 227	2 081	2 146
Martin	6 443	2 943	3 500
Námestovo	1 527	620	907
Ružomberok	3 134	1 269	1 865
Turčianske Teplice	747	265	482
Tvrdošín	1 041	310	731
Žilina	13 848	7 820	6 028

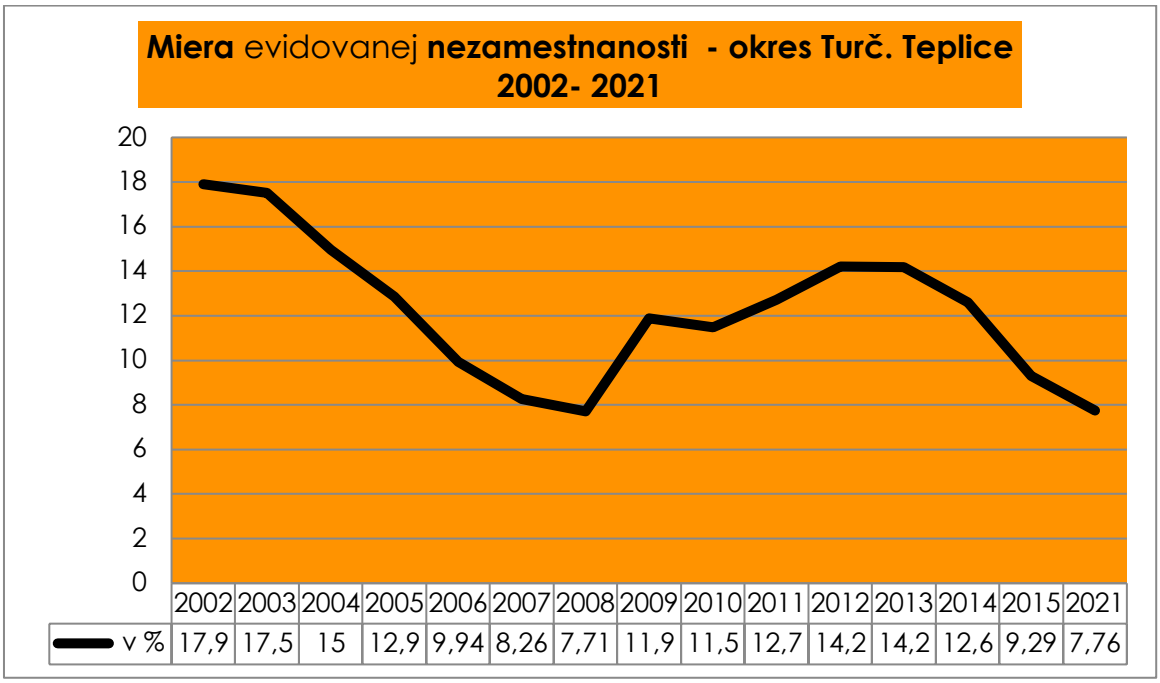
Zdroj: ŠÚ SR (vlastné spracovanie)

Je zrejmé, že podnikateľské aktivity v okrese Turčianske Teplice v poslednej dobe ani zďaleka nepokrývajú kapacity ľudských zdrojov a podnikanie výrazne zaostáva za ostatnými regiónmi Žilinského kraja. Dôležitú úlohu tu však zohráva aj hustota osídlenia.

V obci Turček, podľa informácií získaných zo živnostenského registra a štatistického úradu SR, figuruje viacero podnikateľsky aktívnych, či neaktívnych samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO), teda osôb, ktoré majú aktívne otvorenú živnosť, pozastavenú živnosť alebo živnosť zrušenú. Väčšina podnikateľských registrovaných subjektov má široké spektrum ohlásených činností. Štruktúra súčasných podnikateľských aktivít iste ďaleko zaostáva za potenciálnymi možnosťami.

Pri sledovaní tvorby pracovných miest v Žilinskom kraji je zrejmé, že najväčší podiel na zamestnanosti generuje priemysel (viac ako 30%). Podobný objem pracovných miest je vo veľkej miere závislý na verejných zdrojoch, ako sú zdravotníctvo, sociálna pomoc, vzdelávanie a verejná správa. Výrazne klesá podiel pracovných miest v poľnohospodárstve a lesníctve. Najmenší podiel pracovných miest vykazuje umenie, zábava a rekreácia. Štatistiky naznačujú, že Žilinský kraj je popredným krajom z hľadiska rozvoja záujmu o cestovný ruch. Ten však ešte stále negeneruje toľko pracovných miest, ako by sa očakávalo. V oblasti rozvoja cestovného ruchu a vytvárania pracovných miest v ňom, sa ukazujú mnohé rezervy aj v obci Turček.

V súčasnej dobe prevažná časť obyvateľstva obce dochádza za prácou do okresného mesta Turčianske Teplice (Slovenské liečebné kúpele, SHP Diviaky, Samwha tech, Coop Jednota, TESCO, Billa) alebo do blízkeho, či vzdialenejšieho okolia (Martin /ECCO, Volkswagen/, Košťany nad Turcom /TRIM leader/, Kremnica /ELBA, GROTTO, Mincovňa/. Medzi najväčších zamestnávateľov priamo v obci Turček stále patria Mestské lesy Kremnica, Úpravňa vody VEOLIA, SVP Vodná nádrž Turček a Obec Turček.

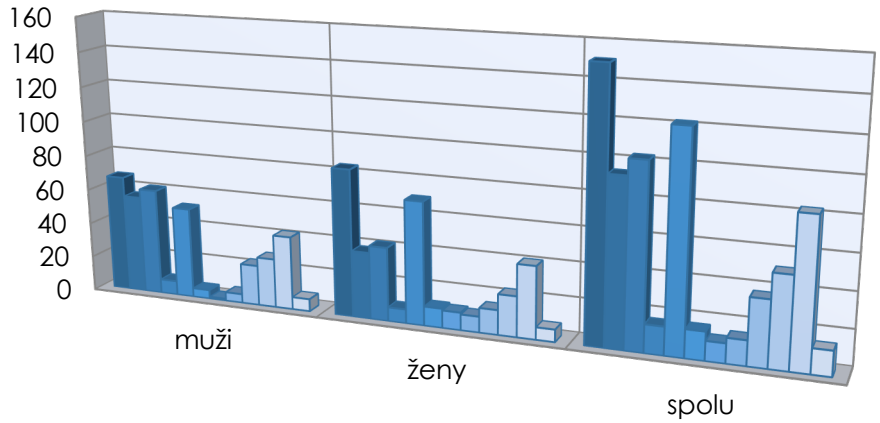
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2021
v %	17,9	17,5	15	12,9	9,94	8,26	7,71	11,9	11,5	12,7	14,2	14,2	12,6	9,29	7,76

Zdroj: ŠÚ SR (vlastné spracovanie)

Miera nezamestnanosti v regióne veľmi úzko súvisí s pracovnou kompetenciou. To znamená, že trh práce a trh pracovných príležitostí má svoj vlastný dopyt po kvalifikovaných

pracovníkoch. Kvalifikovanosť pracovných síl v danom regióne kooperuje s pripravenosťou občanov zaujať konkrétne pracovné miesta. Kvalifikovanosť dnes spájame s dosiahnutou výškou požadovaného vzdelania na obsadenie určitej pracovnej pozície.

Štruktúra obyvateľstva obce Turček podľa dosiahnutého vzdelania

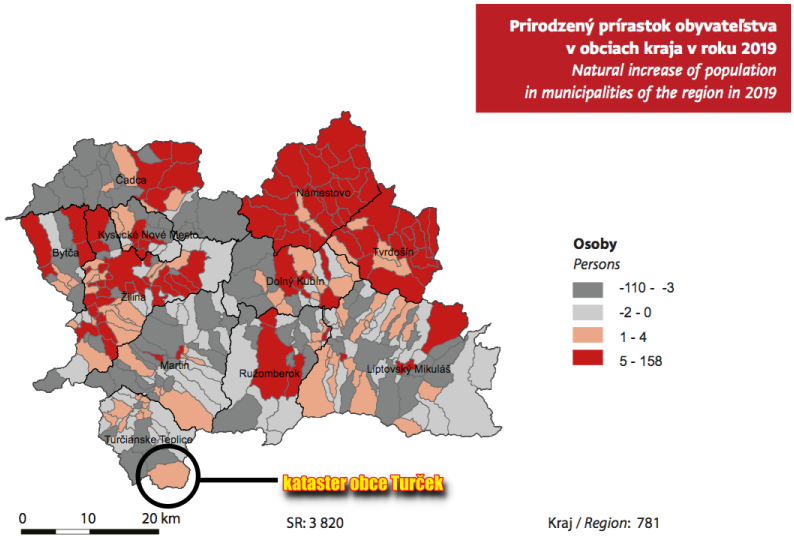

	muži	ženy	spolu
Základné	67	84	151
Učňovské (bez maturity)	56	38	94
Stredné odborné (bez maturity)	61	42	103
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	8	8	16
Úplné stredné odborné (s maturitou)	52	70	122
Úplné stredné všeobecné	5	11	16
Vyššie odborné	1	10	11
Vysokoškolské bakalárske	5	9	14
Vysokoškolské Mgr. Ing. Dr.	23	14	37
Vysokoškolské spolu	28	23	51
Bez vzdelania	42	41	83
Nezistené	7	7	14

Zdroj: SODB 2011 (vlastné spracovanie /v čase vypracovania PHSR neboli k dispozícii údaje z SODB 2021/)

1. 4 Demografický potenciál

Na území celého Slovenska sledujeme nepriaznivý trend u vekovej štruktúry obyvateľstva. Narastá počet obyvateľov vo veku nad 65 rokov, zatiaľ čo počet obyvateľov v produktívnom veku (15 – 65 rokov) klesá. Podobný, klesajúci celoslovenský trend v náraste obyvateľov v poproduktívnom veku sleduje aj žilinský kraj, kde napr. od roku 2004 do roku 2013 narástol počet obyvateľov vo veku 65+ z 11,1% na 12,8%. Index starnutia podľa metodiky EU vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0 – 14). Nezanedbateľnú úlohu v poklese obyvateľstva hrá nízka pôrodnosť, tzn. aj nízky prirodzený prírastok, resp. vysoký úbytok obyvateľstva.

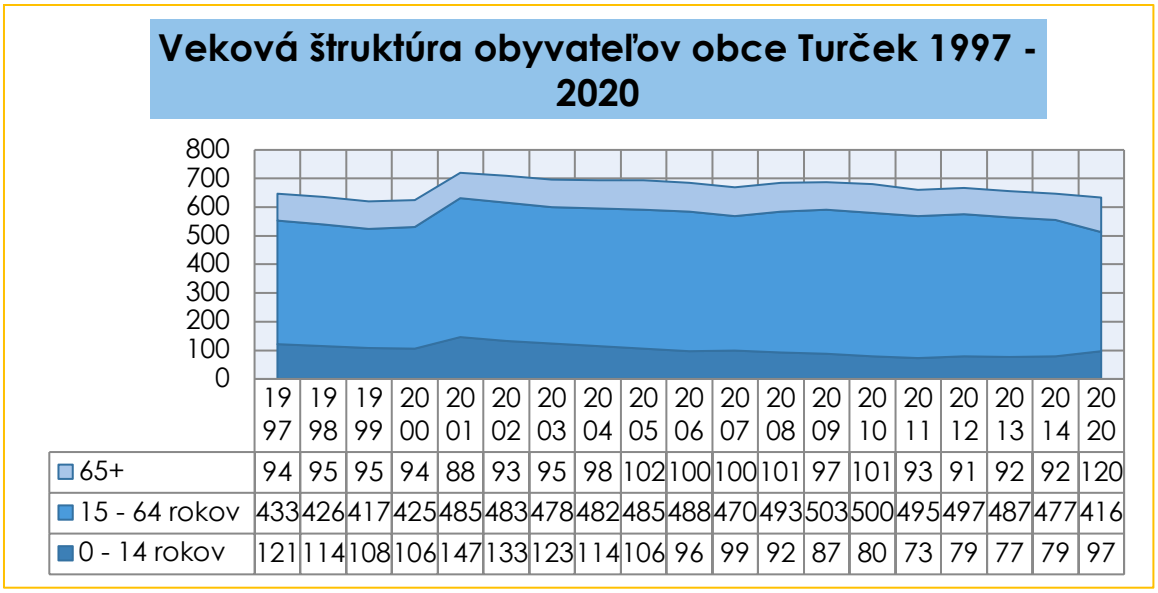

Zdroj: ŠÚ SR https://slovak.statistics.sk

Prirodzený prírastok – vybrané údaje o obciach kraja (k 31. 12. 2019)			
OKRESNÉ MESTO	Obyvateľstvo	Rozloha (ha)	Hustota obyv. (na km²)
Bytča	30 965	28 152	110
Čadca	89 952	76 062	118
Dolný Kubín	39 417	49 184	80
Kys. Nové Mesto	32 890	17 368	190
Lipt. Mikuláš	72 216	134 103	54
Martin	96 171	73 571	131
Námestovo	62 879	69 046	91
Ružomberok	56 657	64 680	88
Turč. Teplice	15 880	39 286	40
Tvrdošín	36 203	47 892	76
Žilina	158 279	81 508	194

Zdroj: ŠÚ SR (vlastné spracovanie)

Predpokladalo sa že už okolo roku 2017 sa v SR počet obyvateľov v predproduktívnom veku sa vyrovná počtu obyvateľov v poproduktívnom veku. V Žilinskom kraji sa tento stav predpokladal do konca roku 2020. Dnes trend starnutia obyvateľstva do istej miery skresľuje skutočnosť, že vlastné rodiny si začala zakladať generácia ľudí narodených v osemdesiatych rokoch 20. storočia (tzv. "Husákove deti").

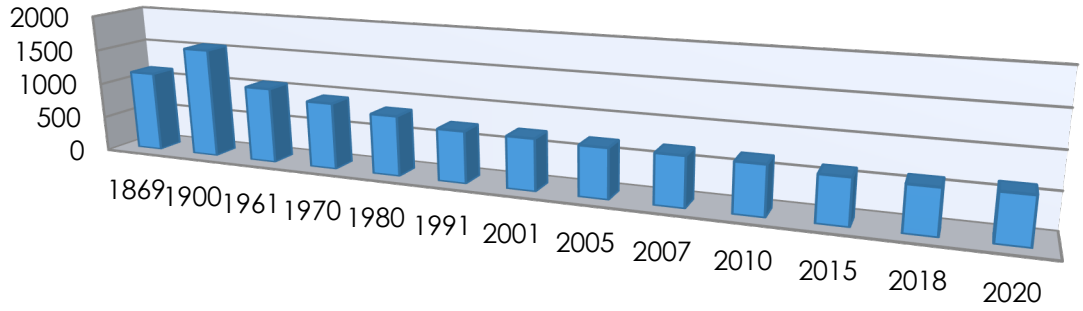

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2020
65+	94	95	95	94	88	93	95	98	102	100	100	101	97	101	93	91	92	92	120
15 - 64 rokov	433	426	417	425	485	483	478	482	485	488	470	493	503	500	495	497	487	477	416
0 - 14 rokov	121	114	108	106	147	133	123	114	106	96	99	92	87	80	73	79	77	79	97

Zdroj: ŠÚ SR (vlastné spracovanie)

S poklesom ľudských zdrojov treba počítať aj pri obecnom plánovaní. Je potrebné v budúcnosti brať do úvahy nutnosť zriaďovania centier starostlivosti o seniorov. Skutočnosť starnúceho obyvateľstva môže byť príležitosťou budovať pracovné príležitosti v lokalitách s ich nedostatkom za použitia viacerých externých zdrojov. Demografický pokles obyvateľstva v posledných desaťročiach sledujeme aj v obci Turček.

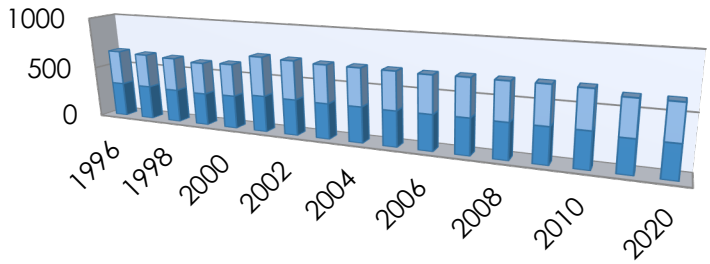
Demografický pokles obyvateľstva obce Turček **1900 - 2020**

	1869	1900	1961	1970	1980	1991	2001	2005	2007	2010	2015	2018	2020
obyvatelia	1145	1558	1070	940	846	726	720	693	689	681	626	611	633

Zdroj: ŠÚ SR, https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html, staršie údaje obec Turček (vlastné spracovanie)

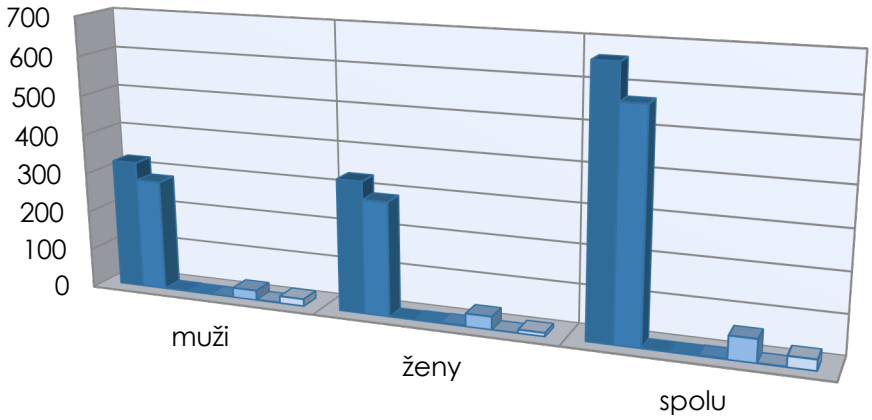
Podiel obyvateľov obce Turček - muži, ženy 1996 - 2020

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	2020
ženy	330	322	317	302	307	374	367	359	355	356	348	350	351	353	347	327	327
muži	331	326	318	311	318	346	342	337	339	335	336	339	335	334	334	307	306

Zdroj: ŠÚ SR, https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html , (vlastné spracovanie)

Štruktúra obyvateľov obce Turček podľa pohlavia a národnosti (Sčítanie 2011)

	muži	ženy	spolu
Spolu	327	334	661
Slovenská národnosť	282	289	571
Maďarská	1	0	1
Rómska	0	1	1
Česká	0	2	2
Nemecká	25	33	58
Moravská	1	0	1
Nezistená	18	9	27

Zdroj: SODB 2011 (vlastné spracovanie, /v čase vypracovania PHSR neboli k dispozícii údaje z SODB 2021/)

Časť A. I Analýza vnútorného prostredia

Obec Turček v minulosti patrila medzi najľudnatejšie sídla v okrese (v r. 1900 napr. v obci trvale žilo 1558 obyvateľov), no v súčasnosti ide o jednu z menších obcí. Okolie obce a jej prírodné danosti sú výnimočné a preto aj rekreačne a turisticky veľmi atraktívne. Ich využitie prichádza do úvahy v priebehu celého roka, čo je príležitosťou na ďalší rozvoj a to najmä v oblasti stredného podnikania – remeslá, šport, turizmus a cestovný ruch. **Sociálna infraštruktúra** obce je napojená na nedostačujúce kapacity sociálnej vybavenosti v regióne a aj v tejto oblasti obec môže vidieť príležitosť prípadného rozvoja.

Občianska vybavenosť je jednou z najdôležitejších funkčných zložiek sídelného útvaru. Zahŕňa prevádzkové a priestorové funkcie. **Prevádzkové** funkcie spĺňa obchod, stravovacie a ubytovacie zariadenia a ostatná prevádzková infraštruktúra. **Priestorové** funkcie napĺňajú viac výtvarno-estetický efekt a vytvárajú celkový pohľad obce. Priestorové funkcie v obci plnia – rímsko-katolícky kostol, kaplnka, kláštor kapucínov, obecný úrad, hasičská zbrojnica, železničná trať.

1 Charakteristika stavu vybavenosti a technickej infraštruktúry

Telekomunikácie a pošta.

Hlavná digitálna telefónna ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. V súčasnej dobe používanie pevnej telefónnej siete predbehlo používanie mobilných telefónnych zariadení, preto kapacita pevnej telefónnej siete využívaná na telefonické spojenie postačuje. Viac je dnes používaná na pripájanie pevných internetových prípojok v domácnostiach. Počet mobilných optických a iných prípojok v domácnostiach nie je známy. Pokrytie zabezpečujú vykrývače mobilných operátorov Slovak-Telecom, Orange, O2 atď., pričom v niektorých častiach konštatujeme slabé pokrytie mobilným telekomunikačným signálom. V súvislosti s lepším internetovým pripojením pre občanov obec aktuálne zriadila 10 bodov tzv. "free" pripojenia. Obecný rozhlas je funkčný a zrekonštruovaný a plní komunikačnú funkciu medzi obcou a jej občanmi.

Dopravná sieť. Cestná doprava. Železnica. Letecká doprava.

Kvalita dopravnej siete, dopravná dostupnosť a blízkosť medzinárodných dopravných koridorov je základným predpokladom plnohodnotného rozvoja a zvyšovania životnej úrovne občanov každého regiónu. Časťou obce Dolný Turček vedie úsek štátnej cesty 1. triedy 1/65 z Turčianskych Teplíc do Kremnice. **Cesta** (hlavne v úseku Kremnica – Kremnické Bane, a obec Turček – Sklené odbočka) nespĺňa nároky kapacít osobných a nákladných automobilov a jej kvalita je nedostačujúca. Dostupnosť hlavných národných cestných komunikácií D1 (na severe Turca) a R1 (Pohroním) je preto relativizovaná zlou kvalitou a veľmi nevhodnou šírkou uvedenej štátnej cesty 1. triedy 1/65. Rekonštrukciu si vyžaduje aj cestná sieť v obci a za mienku stojí aj zváženie prepojenia obce so spodnou časťou lyžiarskej lanovky v stredisku Skalka. Stredisko sa nachádza 4 km od obce a alternatíva tohto

prepojenia je v hypotetickej rovine už niekoľko desaťročí. Časť komunikácií v obci je majetkovo nevysporiadaných.

Železničná dopravná trasa spájajúca Vrútky a Hronskú Dúbravu bola vybudovaná v čase rozvoja priemyslu v druhej polovici 19. storočia (schválená bola r. 1872). Pre svoju jedinečnosť, inžinierske prevedenie a náročnosť si trasa Horná Štubňa – Hronská Dúbrava (na trati je 12 tunelov) vyslúžila v minulosti pomenovanie: „Slovenský Semmering“. Železničná trasa prekonáva z údolia Hrona až po vrcholovú stanicu Kremnické Bane – „Piargy“, výškový rozdiel 509,8 m (na úseku 35,6 km). Pohľad na obec zo železnice je unikátny.

V obci bol v minulosti vybudovaný aj objekt železničnej stanice (dnes postupne chátrajúci objekt). Historické údaje z roku 1916 uvádzajú v obci Turček aj funkčnú úzkorozchodnú lesnú železnicu pre miestnu parnú pílu Glesinger o dĺžke 6,5 km, ktorá bola po prvej svetovej vojne vo vlastníctve mesta Kremnica. Počas druhej svetovej vojny bola táto železnička poškodená, no bola rekonštruovaná a svoju úlohu plnila až do roku 1957.

Najbližšie dostupné vnútroštátne alebo medzinárodné dopravné **letiská** pre obyvateľov obce sú letisko Žilina – Hričov (cca 65 km), Sliač (cca 53 km) a Poprad (cca 160 km).

Elektrifikácia obce.

Obec je elektrifikovaná od roku 1936. V intraviláne obce sa nachádzajú 4 distribučné trafostanice, z ktorých sú vedené vzdušné a káblové vývody do sekundárneho rozvodu s dĺžkou približne 4,5 – 5 km. Tieto dnešné rozvody elektrickej energie sú vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii už nedostatočné, preto je dôležité rozmýšľať o posilnení a rozšírení elektrického rozvodu v obci a obnove zastaraného systému trafostaníc. Na sekundárnom rozvode elektrickej siete sú rozmiestnené svietidlá verejného osvetlenia po čiastočnej rekonštrukcii. V súčasnej dobe sa však hľadajú alternatívy využiť ešte úspornejšie žiarivky a svietidlá, aj keď je verejné osvetlenie v súčasnosti v dobrom stave.

Vodné elektrárne.

Úpravňa pitnej vody (Srnčia lúka) pre zásobovanie obce Turček, Prievidze a Handlovej pitnou vodou, bola uvedená do prevádzky v roku 1972. V rokoch 1992 – 1996 bola nad obcou Turček vybudovaná jej dnešná dominanta – vodárenská nádrž Turček, ktorá v súčasnosti zásobuje pitnou vodou okresy Žiar nad Hronom a Prievidza. Prietok vody sa v súčasnosti používa aj na výrobu elektrickej energie za pomoci troch inštalovaných turbín. Obsah vodnej nádrže je 9,9 mil. m^3, jej najväčšia hĺbka je 57 m, vodná plocha sa nachádza v nadmorskej výške približne 777 m n. m. a plocha vodnej hladiny je cca 540 tis. m^2. Obec má vybudovaný vodovod od roku 1956.

Rozvod plynu.

Plynofikácia obce bola realizovaná v dvoch etapách. Celkovo bolo realizovaných 6,4 km rozvodov a 179 prípojok. Vedenie plynu bolo napojené na vysokotlakový rozvod z Kremnických Baní.

Možnosti rozvoja urbanizácie.

Katastrálne územie obce Turček historicky vytvorilo zlúčenie dvoch katastrálnych území – Horný Turček a Dolný Turček. Zastaraný a neaktualizovaný územný plán obce preto rieši smer ďalšieho rozvoja rozširovaním novej zástavby IBV v rámci spojnice oboch bývalých katastrálnych území pôvodných obcí. Ďalšími územiami uvedenými v územnom pláne sú:
1) oproti úpravni vody v časti Horný Turček pri sútoku Turca a potoka z Krahulského údolia,
2) po uvoľnení prestarnutej zástavby v časti dolný Turček na sútoku Turca a Červenej vody.
Obec disponuje ďalšími možnosťami vytvorenia možností výstavby a momentálne rieši vznik nových pozemkov a IBV v oblasti pri budove bývalej školy (v súčasnosti prebieha aj rekonštrukcia samotnej budovy bývalej ZŠ na 14 bytových nájomných jednotiek). Isté rezervy sú v prípadnej asanácii nevhodných objektov na trvalé bývanie. V prípade vybudovania technickej infraštruktúry prichádza do úvahy aj územie obce pod futbalovým ihrisko (táto lokalita je však v súčasnej dobe stále majetkom Pozemkového fondu).

Školstvo.

Demografická situácia, možnosti rozvoja individuálnej bytovej vybavenosti, prítomnosť resp. neprítomnosť domácich pracovných príležitostí a ostatné faktory výrazne vplývajú na chuť mladých rodín ostávať v obci a zároveň rozvíjať svoju vlastnú rozvojovú aktivitu. Na základe vyššie uvedeného hodnotíme v obci úbytok detí a súčasne zrušenie prvého stupňa základnej školy (malotriedky 1. – 4. ročník) - školský rok 2010/2011 už nezačal. V obci momentálne funguje len materská škola a deti sa za povinnou školskou dochádzkou dopravujú do neďalekej Hornej Štubne, prípadne do Turčianskych Teplíc. Stredné školy v regióne deťom z obce ponúkajú po absolvovaní základnej školy vcelku široké spektrum učebných a študijných odborov, poprípade nadstavbové alebo pomaturitné vzdelávanie.

Kultúra a pamiatky.

Dominantou obce je **kostol Najsvätejšej Trojice** postavený staviteľom Tänzerom v roku 1923 podľa projektov Melíška, a pseudogotická **kaplnka Jána Nepomuckého** zo začiatku 19. storočia (1901), ktorá bola postavená na mieste staršej kaplnky z roku 1828.

Najstaršou sakrálnou pamiatkou na území je **kostol Jána Krstiteľa** v strede Európy (Johannesberg leží na okraji katastra obce Turček) postavený ako románska kaplnka zasvätená Narodeniu sv. Jána Krstiteľa (podľa kanonickej vizitácie 5. 5. 1778: Sanctuarium Anno 1200 existiterit) a prestavaná v gotickom slohu v polovici 15. storočia na kostol s loďou a vežou. Kostolík na Johannesbergu spolu s kláštorom kapucínov sú významnou dominantou a pripomienkou, že Turček tu je od banských čias a aj dnes je sprostredkovateľom duchovnej komunikácie Kremnického a Turčianskeho regiónu.

Obec má zriadený aj Dom kultúry s kapacitou 120 osôb. V Dome kultúry sa deje prevažná časť kultúrneho života v obci, hlavne podujatia organizované pri príležitosti Vianoc, dňa sv. Mikuláša, Veľkonočných sviatkov, dňa žien, dňa úcty k starším a pod. V obci je na

slušnej úrovni ustanovená miestna obecná knižnica. Je veľmi dobre vybavená, avšak v dnešnej dobe veľmi málo využívaná.

V súčasnosti je najväčšou kultúrno-športovou akciou v obci **„Beh okolo priehrady“**, konaný vždy v posledný júnový víkend okolo sviatku sv. Jána (medzinárodné bežecké preteky končia zapálením Jánskej vatry). Beh okolo priehrady bol v nedávnej minulosti súčasťou tzv. "Dňa obce Turček" so súťažami detí a obecných organizácií – ***Karpatonemecký spolok, DHZ, Únia žien Slovenska, Poľovný spolok „Skalka“, Bratia kapucíni a pracovníci OcÚ*** *(Deň obce dnes obec z praktických dôvodov operatívne preložila na koniec školských prázdnin)*. Na týchto vydarených podujatiach sa už niekoľko rokov stretne veľké množstvo ľudí nielen z Horného Turca, ale aj z iných kútov Slovenska, či zo zahraničia.

Turčecký vodovod je unikátnou technickou pamiatkou, akou sa môže pochváliť máloktorá iná obec na Slovensku. Pôvodný banský vodovod sa začal stavať už v polovici 15. storočia a ukončený bol na začiatku 16. storočia. Patril Kremnici a vodná energia poháňala banské a hutnícke mechanizmy. Slúžila aj na pohon čerpacích zariadení a neskôr aj obilných mlynov a papierní. Je to jedinečný príklad hospodárenia s alternatívnymi a trvalo udržateľnými zdrojmi energie a takisto je svojráznym príkladom ľudského dôvtipu a inžinierstva. Od roku 1921 poháňa najstaršiu podzemnú hydroelektráreň v strednej Európe.

2 Aktuálne rozpočtové hospodárenie obce Turček a realizácia existujúceho PHSR

V súvislosti s plnením existujúceho PHSR obce v súčasnosti môžeme konštatovať, že obec v zastúpení starostu obce, Obecného zastupiteľstva a pracovníkov Obecného úradu v rámci možnosti napreduje ***v budovaní pozitívneho imidžu obce, zvyšovaní jej príťažlivosti a atraktivity.*** V oblasti ***zvyšovania ponuky služieb spojenej s vytváraním podmienok pre rozvoj malých a stredných podnikateľov*** však obec za svojimi zámermi zaostáva.

Podľa dokumentu predchádzajúceho PHSR sa formoval úmysel použiť budovu chátrajúcej základnej školy na zriadenie malej prevádzky. Rôzne návrhy vystúpili z úrovne diskusie do úrovne pomalej (ale istej) realizácie. V súčasnosti sa na základe rozhodnutí OZ a starostu obce realizuje rekonštrukcia budovy. V budove má vzniknúť po ukončení stavby 14 nových bytových jednotiek určených k prenájmu občanom obce Turček.

Podpora cestovného ruchu, budovanie cyklotrás a náučných chodníkov a prepojenie cestovného ruchu na existujúcu sieť boli tiež definované medzi hlavnými prioritami predchádzajúcich dokumentov PHSR. Tento relatívne široko definovaný cieľ stále čaká na svoje postupné realizovanie. V danej oblasti vidíme rezervy v oblasti reklamy a propagácie obce.

Obec v súvislosti so svojimi cieľmi ***priebežne rekonštruuje miestne komunikácie*** a má rozpracovaný ***plán rozvoja individuálnej bytovej výstavby (IBV).*** Rieši ho odpredajom obecných pozemkov v okolí bývalej ZŠ. Po dokončení rekonštrukcie bývalej ZŠ a zrealizovaní okolitej IBV by mal v obci pribudnúť nový vkusný areál. Ďalším zásadným krokom predstaviteľov obce v predchádzajúcom období bola kúpa novej budovy Obecného úradu. Zároveň existuje úmysel (zámer) rekonštrukcie budovy starého OcÚ, v ktorom by mali vzniknúť ďalšie nové bytové nájomné jednotky. Vďaka tomu sa predpokladá pozitívny dopad vyššie uvedeného na demografický vývoj obce a zároveň prísun financií do obecného majetku.

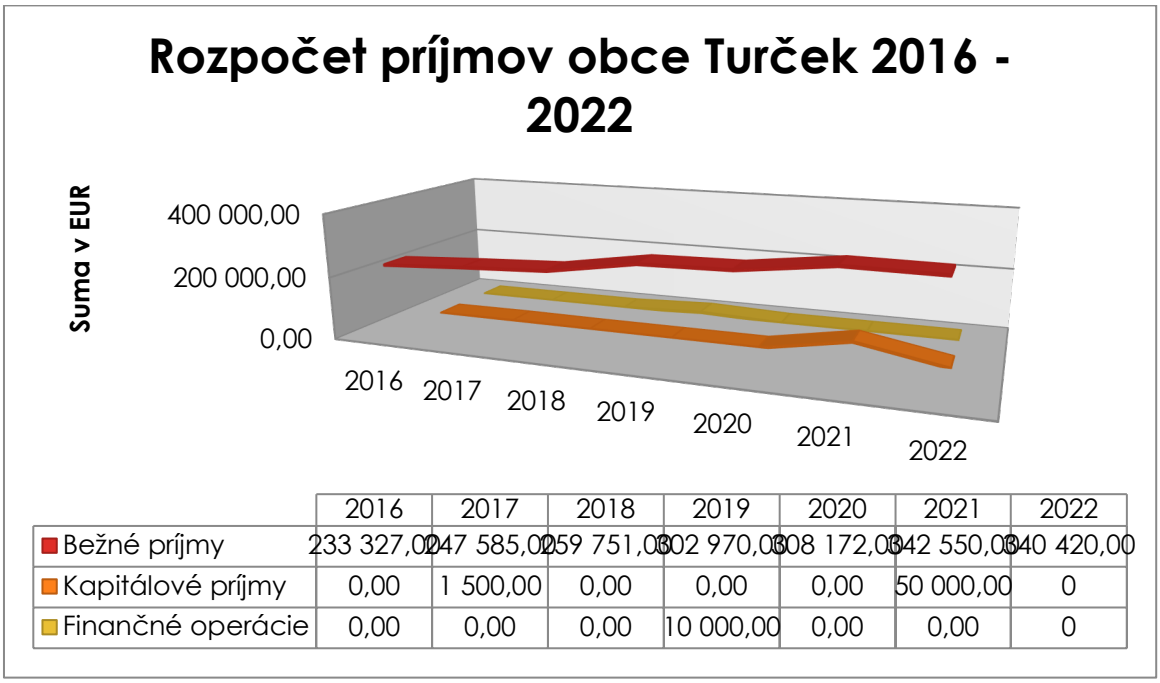
Obec si ďalej určila za cieľ ***vytvárať podmienky na realizáciu ďalšieho a celoživotného vzdelávania*** pre občanov z nízkym stupňom vzdelanosti prostredníctvom programov zo štrukturálnych fondov EÚ. Táto sociálne orientovaná oblasť rozvoja obce je dlhodobo podhodnotená (resp. nie je odvaha vstúpiť do konania v tejto oblasti). Evidujeme schopnosť a možnosti obyvateľstva ***využívať informačné technológie a komunikačné systémy***. Obec má zriadenú webovú stránku a s občanmi komunikuje aj formou využívania sociálnych sietí. Z obecných prostriedkov bola posilnená možnosť verejného pripojenia na internet. V oblasti ***skvalitňovania sociálnych služieb*** obec vychádza v ústrety starším obyvateľom, no stále je čo zlepšovať. ***Podpora kultúrnych aktivít a tradičných podujatí*** sa prejavuje hlavne organizáciou viacerých aktivít súvisiacich so sezónnymi sviatkami, resp. výročiami obce. Konštatujeme zánik folklórneho súboru a hudobného telesa a ťažkú personálnu situáciu v športovom klube TJ Tatran.

Zvyšovanie environmentálneho povedomia občanov sa deje prostredníctvom odvozu separovaného odpadu. Kameňom úrazu realizácie cieľov predchádzajúcich PHSR bolo ***nedostatočné využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EU*** na realizáciu

investičných a neinvestičných projektov obce. Obec Turček v predchádzajúcom období zrealizovala rekonštrukciu hasičskej zbrojnice s finančnou podporou MINV SR. V súčasnej dobe sa čaká na dokončenie kúrenia v budove a jej následnú kolaudáciu. Obec musí v žiadosti o fondy preukázať spoluúčasť, preto je vhodné premýšľať o podpore vzniku fondu na zhromaždenie financií k tomuto účelu. Jednou z podstatných prekážok v oblasti čerpania eurofondov je strach vstúpiť do jednania a značná byrokratická náročnosť konaní.

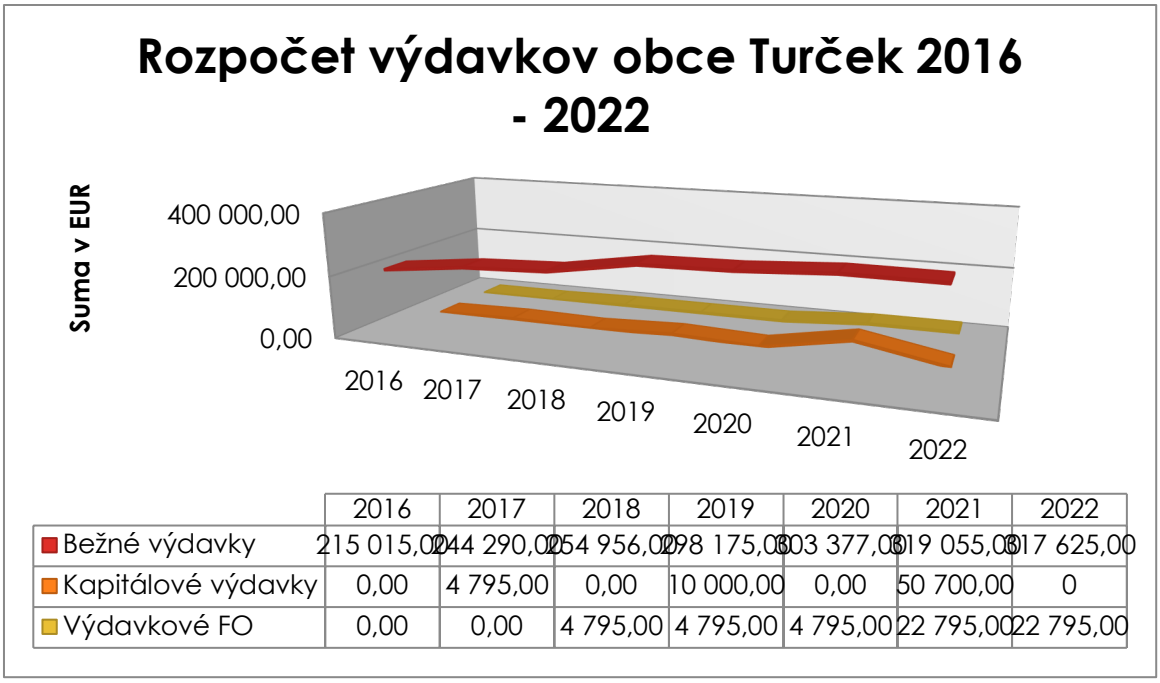
Na konci hodnotenia plnenia existujúceho PHSR konštatujeme, že obec podporuje činnosť miestnych iniciatív v rámci svojho rozpočtového hospodárenia a partnerstiev.

V nasledujúcej časti podávame prehľad rozpočtového hospodárenia v oblasti príjmov a výdavkov po dobu predchádzajúcich šiestich rokov.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bežné príjmy	233 327,00	247 585,00	259 751,00	302 970,00	308 172,00	342 550,00	340 420,00
Kapitálové príjmy	0,00	1 500,00	0,00	0,00	0,00	50 000,00	0
Finančné operácie	0,00	0,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0

Zdroj: Obec Turček (vlastné spracovanie)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bežné výdavky	215 015,00	244 290,00	254 956,00	298 175,00	303 377,00	319 055,00	317 625,00
Kapitálové výdavky	0,00	4 795,00	0,00	10 000,00	0,00	50 700,00	0
Výdavkové FO	0,00	0,00	4 795,00	4 795,00	4 795,00	22 795,00	22 795,00

Zdroj: Obec Turček (vlastné spracovanie)

Časť A. II Zhodnotenie súčasného stavu územia

1 SWOT – analýza

S – STRENGHT (SILNÉ STRÁNKY)	**W – WEAKNESS (SLABÉ STRÁNKY)**
S FYZICKO-GEOGRAFICKÉ Reliéf**: dolina horského potoka, dostupný terén, nevýrazný sklon;** Pedo**: stabilné andezitové podložie;** Hydro: **výdatné zdroje pitnej vody;** Klíma**: ***zrážky*** **– vplyvom blízkej vodnej nádrže od jej vybudovania stúpla zrážková činnosť (v zimnom období – relatívne dostatočná snehová pokrývka);** ***teplota*** **– v zime ovplyvnená dolinovou inverziou (nízke zimné teploty v doline ovplyvňuje prítomnosť vodného toku); podmienky pre bežecké lyžovanie, lyžovačka na „Skalke“ (severný svah) trvá do neskorších jarných mesiacov;** ***vietor*** **– záveterná oblasť (poloha v doline Kremnických vrchov);**	**W FYZICKO-GEOGRAFICKÉ** **Klíma**: ***snehové podmienky*** sú silnou, ale aj slabou stránkou (v zimnom období nutnosť neustáleho udržiavania prejazdnosti cestných komunikácií); *zrážky* – vplyvom blízkej vodnej nádrže od jej vybudovania stúpla zrážková činnosť (v čase zimného obdobia /mrazov/ potenciálny vznik námrazy a poľadovice); vplyvom globálnych podnebných výkyvov neistota snehových zrážok; **Pedo**: nízka bonita pôdy – pôda nevhodná na poľnohospodárske využitie, **Bio**: cesty bývajú prekážkou niektorých existujúcich migračných trás živočíchov, zásah do prirodzeného prostredia lesných spoločenstiev a prípadné znečistenie v súvislosti s používaním pohonných hmôt, nedostatočné environmentálne povedomie ľudí;
S SOCIOEKONOMICKÉ Dostupnosť: **Kľúčovým faktorom rozvoja obce je jej horská geografická poloha. Určuje jej budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti medzi**	**W SOCIOEKONOMICKÉ** **Slabá infraštruktúra celého Horného Turca:** nedostatok pracovných príležitostí, nekvalitné cesty, byrokracia na úradoch, korupcia vo

podobnými obcami *Blízkosť Turčianskej kotliny* (Turčianske Teplice sú dopravným uzlom v smeroch: *Horné a Stredné Ponitrie* **/Handlová, Prievidza/,** *Pohronie* **/Žiar n. Hronom, Banská Bystrica, Zvolen/,** *Turiec-Považie* **/Martin, Vrútky, Žilina/);**
Využitie ubytovacích kapacít obce: **existujúce ubytovacie zariadenia v obci, financie do obecnej pokladne, návratnosť investícií;**
Blízkosť Slovenských liečebných kúpeľov: **v Turčianskych Tepliciach, možnosti kombinácie športových a rekreačných (welness) aktivít;**
Atraktivita Kremnických vrchov **pre zimnú (bežecké lyžovanie, lyžovanie), aj letnú turistiku (cykloturistika), využitie už existujúcich cyklotrás, turistických chodníkov, trasy Bielej stopy a pod.;**
Nenasýtenosť trhu**: oveľa viac možností, v porovnaní s inými lokalitami (Štrbské Pleso) menej známa lokalita bežeckého lyžovania „Skalka" s neporovnateľne väčším množstvom upravovaných bežeckých trás;**
Stále väčšia obľúbenosť **lyžiarskeho strediska „Skalka pri Kremnici", počet návštevníkov ročne rastie. Medzi jednu z dávnejšie definovaných ideí patrí cestné prepojenie Turčeka s lyžiarskym strediskom Skalka. GPS zmeranie vzdialenosti medzi Turčekom a Skalkou po existujúcej lesnej ceste je 4 km, teda menej, ako vzdialenosť Kremnica – Skalka (cca 9,4 km);**
Kompletná technická infraštruktúra: **kanalizácia, plyn, voda;**
Existencia spolkov a združení: **DHZ, Únia žien, Poľovníci,**

výberových konaniach (únik financií);
Ľahostajnosť ľudí v oblasti prinavrátenia pracovných návykov: zvyk, že pracovné príležitosti v regióne nie sú alebo sú naviazané len na niektoré inštitúcie;
Nechuť spolupráce: ostatných subjektov rekreácie, turizmu a cestovného ruchu nadväzovať vzťahy na úrovni siete fungujúcich služieb;
Konkurenčný boj: stavanie prekážok väčšími a žiadanejšími lokalitami v okolí (Valča, Martinské hole, Jasenská dolina);
Zložité vlastnícke vzťahy;
Nedostatok finančných prostriedkov: obec disponuje obmedzeným rozpočtom, ktorý nemá financie na realizáciu bez pomoci, sponzoringu a dotácií;
Nedostatok skúseností: vedúcich predstaviteľov obce s realizáciou niektorých projektov;
Chýbajúce reštauračné a stravovacie zariadenia;
Absencia verejno-súkromných partnerstiev v regióne;
Nedostatočne využívaný potenciál prírodných daností;
Nedostatočné sociálne služby: absencia domova dôchodcov**;**
Chýbajúce aktivity detí a mládeže;

S CESTOVNÝ RUCH

Záujem hostí v Slovenských liečebných kúpeľoch **v Turčianskych Tepliciach o iné voľnočasové aktivity;**
Existencia ubytovacích zariadení: **v v obci Turček;**
Zaujímavý (karpatonemecký) ráz obce: **komunikácia občanov obce Turček na medzinárodnej úrovni s Karpatonemeckým spolkom**
Kremnica: **blízkosť starobylého baníckeho mestečka ponúka viacero zaujímavých historických pozoruhodností;**
Geografický stred Európy: **blízkosťou takéhoto fenoménu sa môže pochváliť len málo obcí;**

W CESTOVNÝ RUCH

Ťažká dopravná dostupnosť: súčasné obmedzenie v grafikonoch dopravných spoločností hromadnej prepravy osôb;
Veľmi zlý technický stav dopravnej komunikácie: spojujúcej Martin s Turčianskymi Teplicami (panelová cesta);
Železničná trať: tento ekvivalent spojenia Turca s Pohroním (cez Kremnicu) je menej využívaný, ako trať Turčianske Teplice Harmanec;
Slabá informovanosť turistickej verejnosti: o možnostiach využitia lokality na športové a rekreačné aktivity;
Vzdialenosť: v porovnaní s inými gigantickými a frekventovanými lokalitami, nachádzajúcimi sa v

Vhodnosť terénov: **Kremnických Vrchov na vyžitie letných i zimných návštevníkov;** Existencia vodárenskej nádrže; Medzinárodný cestovný ruch: **vzhľadom na blízkosť cesty štátneho významu vedúcej z Turca cez sedlo Kremnické Bane (cesta bude v budúcnosti spájať dve rýchlostné komunikácie D1 a R1);** Železnica: **stanica v Turčeku (Vrútky – Zvolen cez Kremnicu /vo Vrútkach sa napája na Košicko-Bratislavskú hlavnú železničnú „tepnu" nadštátneho charakteru/);** Vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho turizmu: **chov oviec;**	blízkosti silných dopravných komunikácií štátneho, aj medzištátneho významu;

O – OPORTUNITY (PRÍLEŽITOSTI)	**T – THREAT (HROZBY)**
O FYZICKO-GEOGRAFICKÉ Využívanie alternatívnych zdrojov energie; Rozvoj turistických trás: **turistika, cykloturistika, jazdectvo, náučné chodníky, vyhliadkové veže;**	**T FYZICKO-GEOGRAFICKÉ** **Zásah do krajiny**, potenciálna hrozba erózie pôdy, znečistenie vzduchu, vôd...; **Riziko usmrtenia** živočíchov a ich rušenia v súvislosti so zhustením automobilovej dopravy.
O SOCIOEKONOMICKÉ Zvýšenie informovanosti **obyvateľov a podnikateľov o rozvojových zámeroch obce;** Rozšírenie intravilánu obce na výstavbu IBV; Vytvorenie nových pracovných miest **najmä v malom a strednom podnikaní a v službách;** Zefektívnenie spolupráce **s okolitými obcami;** Budovanie funkčných partnerstiev **v rámci regiónu a mikroregiónu;** Podpora bývania **pre mladých, perspektíva výstavby nových ubytovacích zariadení;** Nárast záujmu o región**, prílev ľudských zdrojov za novými pracovnými príležitosťami;** Zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k financiám**;**	**T SOCIOEKONOMICKÉ** **Nechuť a nevôľa obyvateľstva** obce v súvislosti s ješitnosťou; **Strach obyvateľov** zo straty pokojného rázu obce a krajiny; **Neprimerané (nedostatočne rýchle) reakcie investorov** (pomalý rast nadväzujúcich ubytovacích a rekreačných zariadení); **Nedostatok investičného kapitálu**; **Neochota obyvateľov** uskutočňovať podnikateľské aktivity, **Veľká administratívna náročnosť** pre získanie financií zo štátnych dotácií, resp. z fondov EU; **Zhoršenie zdravotného stavu** obyvateľstva vplyvom znečisteného životného prostredia; **Nedostatok finančných prostriedkov** na údržbu existujúcich športových objektov; **Odliv talentovanej mládeže** z obce za

Pravidelné organizovanie tradičných podujatí; Efektivita využívania zdrojov z EÚ; Vstup zahraničných investícií;	lepšími pracovnými podmienkami do iných regiónov a do zahraničia; **Neriešenie vlastníckych vzťahov**, ktoré sa týkajú investičných snažení obce; **Nedostatočná podpora štátu aktivít talentovaných detí a mládeže;**
O CESTOVNÝ RUCH Rekonštrukcia miestnych komunikácií **a verejného osvetlenia;** **V spolupráci s okolitými obcami** vybudovanie modernej siete cyklotrás**;** Priehrada; Vybudovanie oddychových zón**;** Podpora rozvoja regionálnej turistiky **(kultúrne podujatia, folklórne slávnosti, historické pamiatky, športové podujatia);** Prílev financií **do obce, ale aj do štruktúr mikroregiónu Horný Turiec a regiónu Turiec.** Zviditeľnenie mikroregiónu **v rámci slovenskej a európskej verejnosti;** Zaujímavý trh **a stále narastajúci záujem o športové aktivity a zdravý životný štýl (záujem ľudí investovať do svojej zdravej životosprávy);** Zvyšujúci sa podiel rekreačných chalúp;	**T CESTOVNÝ RUCH** **Závisť miestnych obyvateľov** voči cudzím investorom a podnikateľom; **Cieľavedomé pôsobenie konkurencie;** **Neochota obyvateľov** obce prijať zvýšený prílev turistov (strach zo straty statusu tichej a pokojnej obce);

Analýzou možných rizík, hrozieb a slabých stránok sa identifikujú ***kritické oblasti rozvoja***. Naopak silné stránky a príležitosti napomáhajú identifikovať ***možné riešenia a východiská***. SWOT analýza je základným dokumentom pre tvorbu strategického plánovania obce a pomáha odhadovať budúci možný vývoj. Syntézou poznatkov SWOT analýzy a ich kombináciou vzniká reálna stratégia obce. Stratégia obce tak ostane vyváženou voči okolitým subjektom.

Časť B – Strategická časť

Strategické ciele pre rozvoj ŽSK:

- Dobudovať kvalitné prepojenie kraja s európskymi dopravnými a komunikačnými sieťami, zlepšiť kvalitu životného prostredia a zabezpečiť udržateľnosť a efektivitu využívania prírodných zdrojov.
- Zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky a zlepšiť podnikateľské prostredie v kraji,
- Dosiahnuť vyššiu uplatniteľnosť ľudského kapitálu na trhu práce a sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín (vzdelávanie),
- Rešpektovaním a rozvíjaním špecifických čŕt regiónov na území kraja podporovať rast ich atraktívnosti.

V kontexte strategických cieľov kraja vnímame kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja obce ***s použitím doterajších schém plánovania*** v obci nasledovne.

1 Kľúčové disparity

- Nedostatok finančných zdrojov – obec musí vytvoriť podmienky pre vstup investorov a pre rozvojové aktivity malých a stredných podnikateľov v obci, musí pripraviť potrebnú infraštruktúru, rozšírenie a zvýšenie kvality ponúkaných služieb.

- Nedostatočný technický stav lokálnej infraštruktúry – značne poškodené miestne komunikácie bez funkčných rigolov, chodníky v zlom technickom stave alebo neexistujúce (napr. časť Dolný Turček).

- Prírodné danosti a poloha obce málo využívané pre rozvoj rekreácie, turizmu a športu (geografický stred Európy, priehrada, blízkosť športového strediska Skalka a pod.).

- Nízky podiel využívania jestvujúcich zariadení cestovného ruchu pre rozvoj agroturistiky, športovania a rekreácie.

- Málo pracovných príležitostí vytvorených obcou pre jej obyvateľov.

- Nedostatočne využitý kultúrno-historický potenciál obce (zánik resp. stagnácia folklóru).

2 Hlavné faktory rozvoja obce Turček

Hlavnými faktormi v súvislosti z predchádzajúcim PHSR obce boli:

- budovanie pozitívneho imidžu zdravej a perspektívnej obce s prechodom na mestské sídlo, so zvyšujúcou sa kvalitou života jej obyvateľov, na základe rozvinutého priemyslu a podpore malého a stredného podnikania;

- zvýšenie príťažlivosti obce – rozšírením verejnej zelene, osadením drobnej architektúry, uvoľnením priestoru po prestarnutých objektoch;

- zvyšovanie ponuky služieb – rozvíjaním dosiahnutých úspechov a vytváraním podmienok pre ďalší rozvoj aktivít malých a stredných podnikateľov, ale aj veľkých investorov v priemyselnej zóne. V službách cestovného ruchu zabezpečiť vytváranie nových pracovných príležitostí, čím sa zvýši zamestnanosť najmä obyvateľov obce. Rozšírením doplnkových služieb a zlepšovaním kvality verejných služieb, dosiahnuť spokojnosť občanov a návštevníkov obce;

- podporovať rozvoj cestovného ruchu – vybudovať cyklistické chodníky, náučný chodník do doliny a ich prepojenie na existujúcu sieť, vybudovať ďalšie náučné a turistické chodníky v katastri obce, spolupráca s okolitými strediskami cestovného ruchu;

- zlepšiť technickú infraštruktúru – rekonštrukcia miestnych komunikácií;

- podporovať rozvoj individuálnej bytovej výstavby – čo podporí prílev mladých ľudí z blízkeho okolia do obce;

- vytvárať podmienky na realizáciu ďalšieho a celoživotného vzdelávania – využiť možnosti vzdelávania pre občanov s nízkym stupňom vzdelanosti prostredníctvom vzdelávacích programov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a rekvalifikačných kurzov v spolupráci s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny;

- využívať informačné technológie a nové komunikačné systémy – pre zlepšenie propagácie obce a ponuky produktov cestovného ruchu;

- rozvíjať kvalitné sociálne služby;

- podporovať kultúrne aktivity a tradičné podujatia, vytvoriť podmienky pre rodinné športové aktivity v blízkom okolí obce;

- zvyšovať environmentálne povedomie občanov obce – informácie o zdrojoch kvalitnej pitnej vody alebo o spracovaní bioodpadu, t. j. kompostovanie, efektívnejšie separovanie odpadov;

- využívať prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie – na realizáciu investičných a neinvestičných projektov;

- podporovať činnosť miestnych iniciatív a partnerstiev;

Časť C – Programová časť

V rámci strategického rámca obce Turček v tomto PHSR definujeme 5 prioritných programových oblastí:

A) Ochrana životného prostredia,
B) Cestovný ruch,
C) Podnikanie, informatizácia, doprava a investície,
D) Rozvoj ľudských zdrojov,
E) Sociálny rozvoj a zdravie.

Ku každej prioritných oblastí treba priradiť strategické ciele a opatrenia, ktoré prispejú k realizácii a naplneniu cieľov.

A) Ochrana životného prostredia

1. Realizácia systému na ochranu a obnovu zelene v obci,
2. Vzdelávanie v oblasti funkčného systému v oblasti odpadového hospodárstva,
3. Vzdelávanie podnikateľských subjektov v oblasti odpadového hospodárstva a hospodárstva separovaného odpadu,
4. Využívanie najnovších technológií v oblasti úspor energií a ekologickej výroby energií,
5. Program „Čistá obec“,

B) Cestovný ruch,

1. Turistická internetová prezentácia obce,
2. Vnútorné vzťahy – otvorená obec pre turistov a návštevníkov,
3. Obecné komunikácie a chodníky,
4. Informačný a orientačný systém pre návštevníkov obce,
5. Nové investície na podporu cestovného ruchu,
6. Začlenenie do národných trás a turistických koridorov – turistické značenie, príprava zaujímavých trás,

C) Podnikanie, informatizácia, doprava a investície,

1. Zatraktívnenie podnikateľského prostredia v obci,
2. Databáza potenciálne podnikateľských nehnuteľností,
3. Príprava plôch na podnikanie,

D) Rozvoj ľudských zdrojov,

Mala by prebehnúť diskusia, ktorá objasní ďalšie smerovanie obce v oblasti prípravy svojich vlastných zamestnancov v oblasti služieb a turistického ruchu.

E) Sociálny rozvoj a zdravie.

1. Výstavba a príprava územia na IBV,
2. Starostlivosť o dôchodcov a starších obyvateľov obce,
3. Podpora dobrovoľnej sociálnej práce,

Strategický plán obce Turček môže byť ambiciózny a svojou víziou môže predbiehať plánované obdobie PHSR. V tomto kontexte treba chápať aj predchádzajúce programové oblasti. Na tvorbe tohto PHSR sa činne podieľalo vedenie obce. Poslanecký zbor aj starosta definovali konkrétne oblasti, ktorých riešenie v nasledujúcom relatívne krátkom časovom horizonte určili za prioritu.

Poslanecký zbor sa rozhodol v definovaní priorít ostať „pri zemi“. Ako priority vidí tie skutočnosti, ktoré je reálne splniť v čase vymedzenom v tomto PHSR:

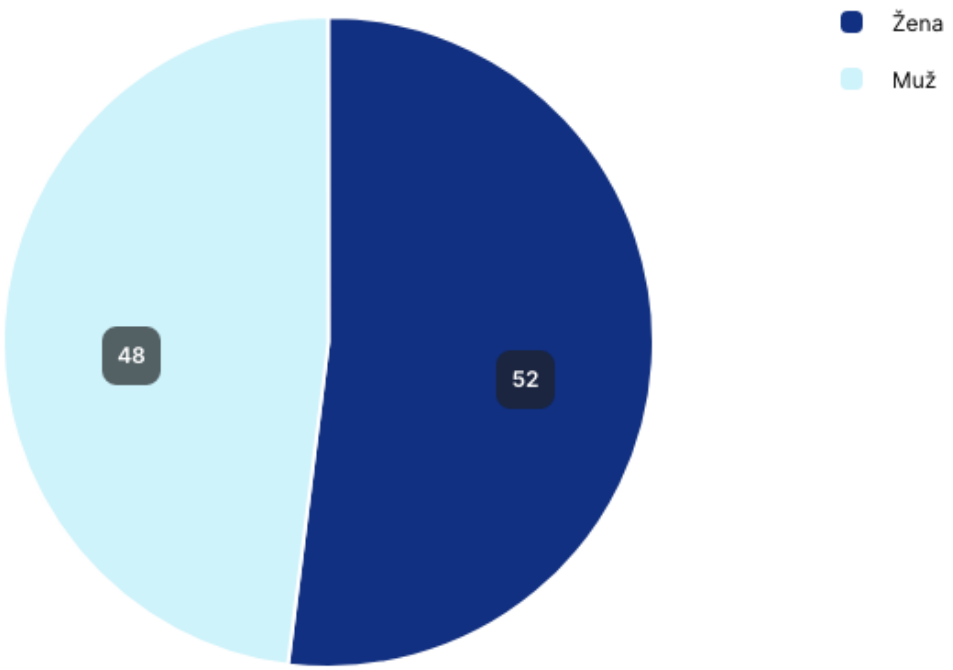
- Doriešiť dočasnú alternatívu **chodníka v časti Dolný Turček** pri frekventovanej štátnej ceste I/65. Situácia s vysporiadaním pozemkov pod súčasný projekt chodníka je objektívne veľmi zložitá (problém s exekúciami, dedičskými konaniami a pod.).
  - dočasná alternatíva sa zamýšľa smerom od p. Vladimíra Šípku, okolo p. Vladimíra Kapustu po mostík pri p. Antónii Gombošovej,
- Reálnym spôsobom začať **s propagáciou obce v širšom okolí** a zároveň udržiavať prostredie obce otvorené návšteve a turistike,
- **Budova TJ** – zaistiť čo najrentabilnejšie využitie budovy TJ tak, aby bola zaručená návratnosť zdrojov investovaných obcou do rekonštrukcie. (Nevylúčiť v riešeniach ani využitie prostriedkov z EU).
- **IBV** – doriešiť dokumentáciu a všetky konania, ktoré sprostredkujú ukončenie prípravy pozemkov individuálnej bytovej výstavby na území v blízkosti budovy školy a ich následná premena na IBV.

1 Dotazník pre obyvateľov obce Turček pre potreby PHSR (2022 – 2028)

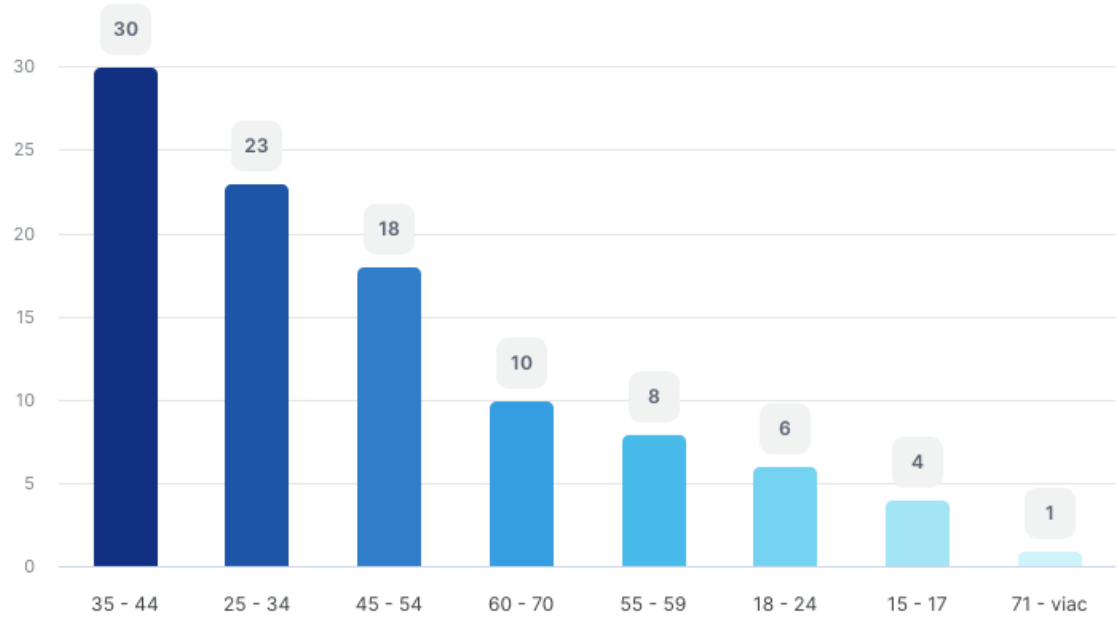
Pre potreby tohto PHSR bol spracovaný dotazník pre obyvateľov obce, aby tak vyjadrili svoj názor a účasť na živote obce a rozvoji svojej obce. Dotazník bol pripravený a distribuovaný medzi občanov obce v elektronickej podobe, bol príslušným spôsobom spropagovaný a dostupný na linku: https://www.survio.com/survey/d/C4J8E9P9Y4Y1S9M7T

K vyhodnoteniu bolo odovzdaných 100 vyplnených dotazníkov. Z počtu vyplnených dotazníkov bola vyhodnotená nasledujúca správa.

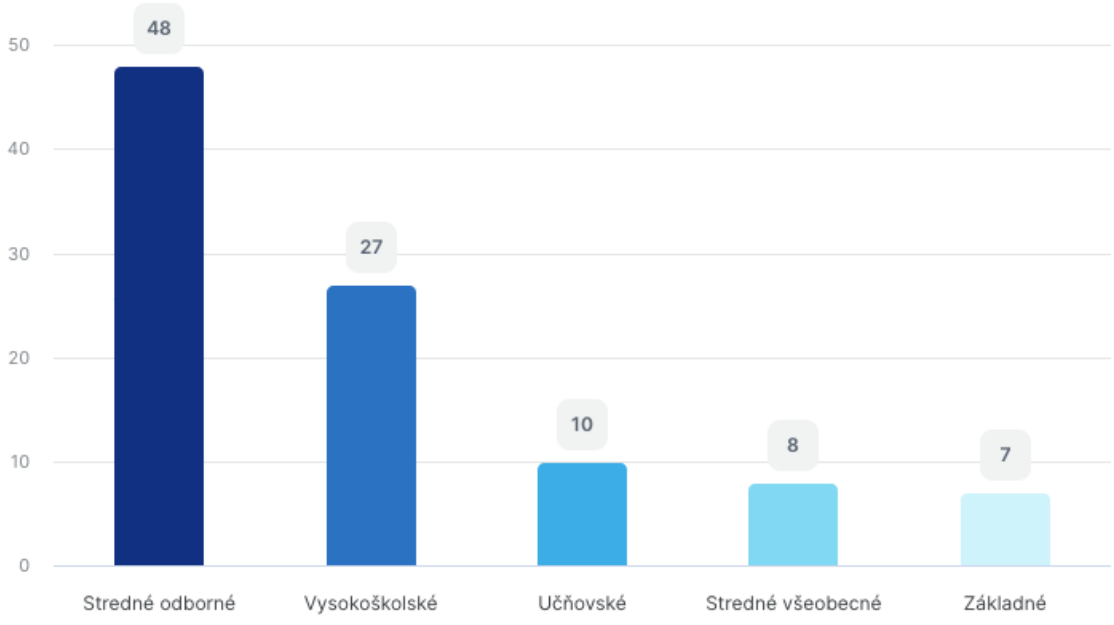
1. A) ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE: Pohlavie*

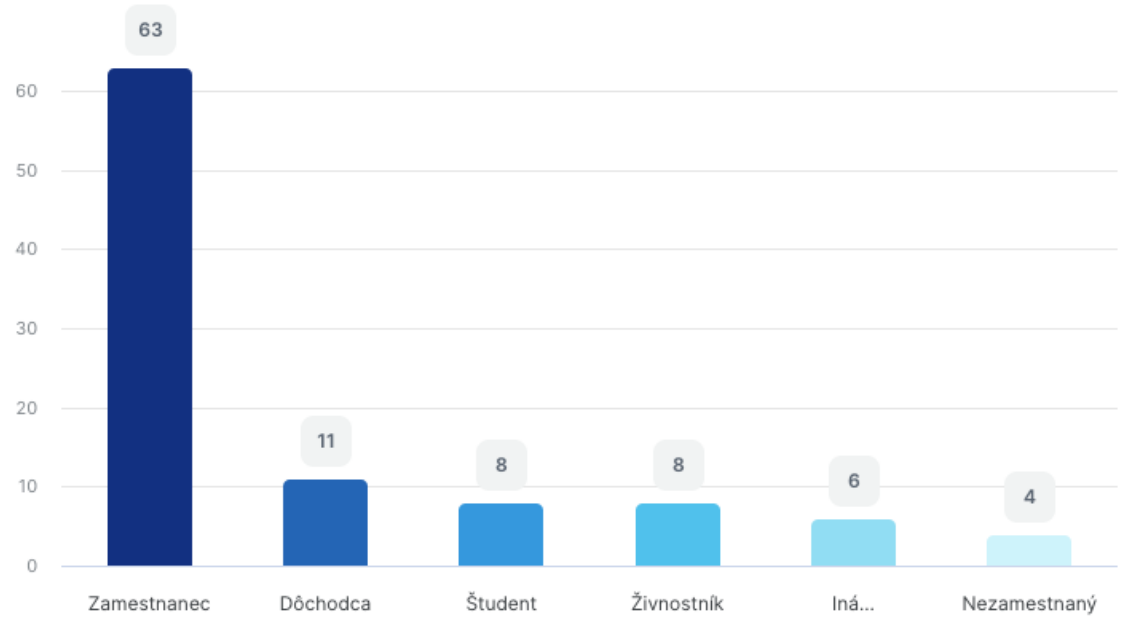
2. Vek

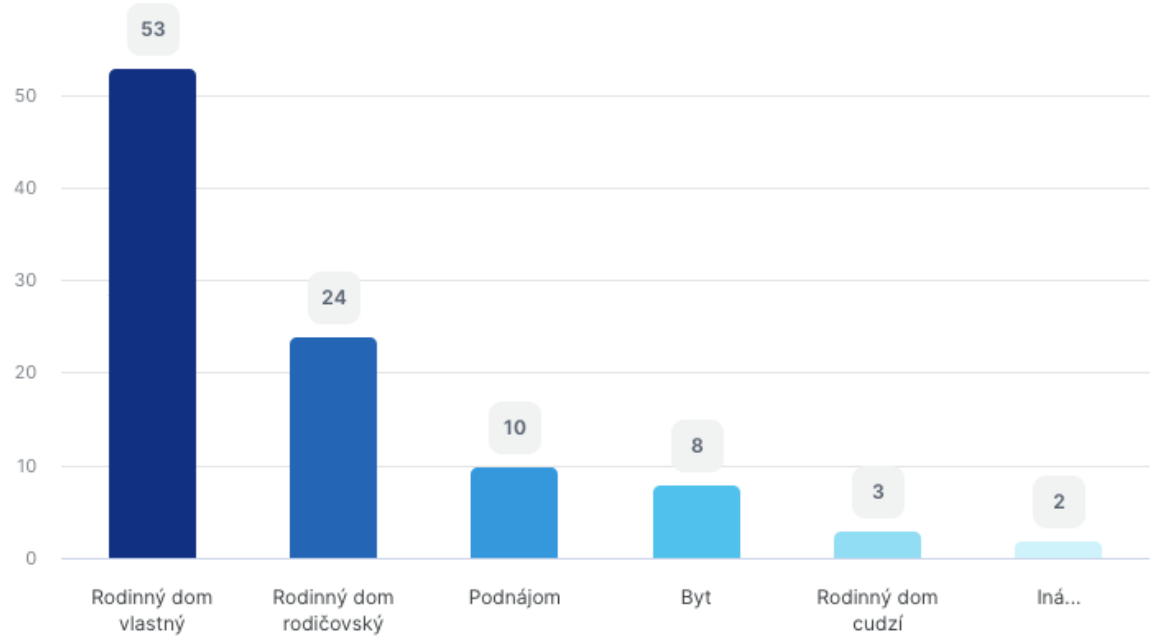
3. Vzdelanie

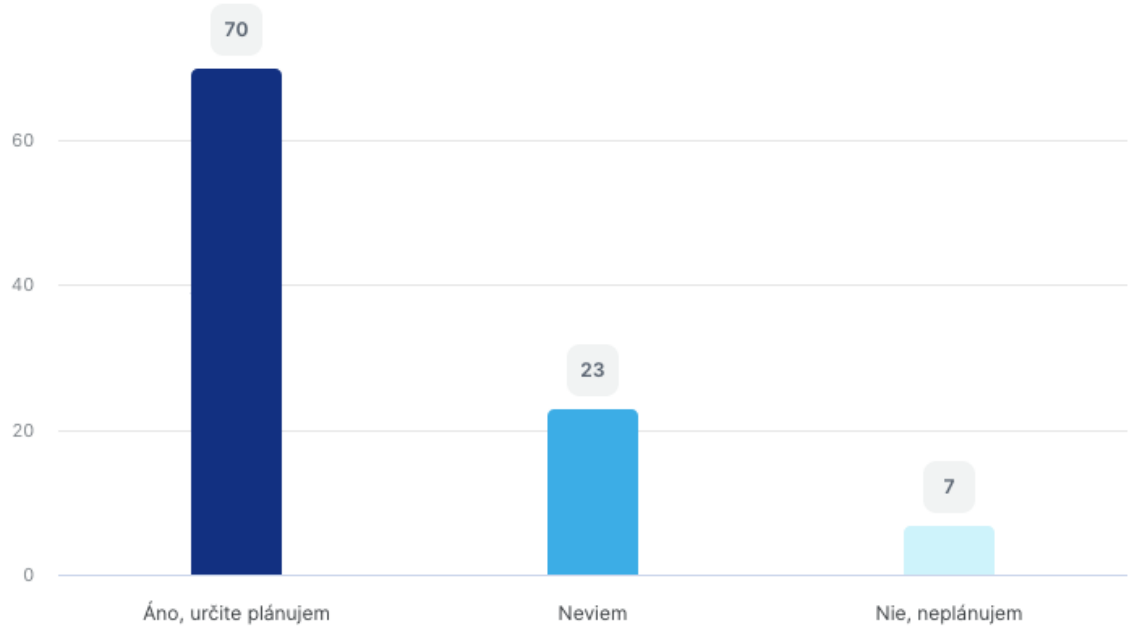
4. Ekonomická aktivita

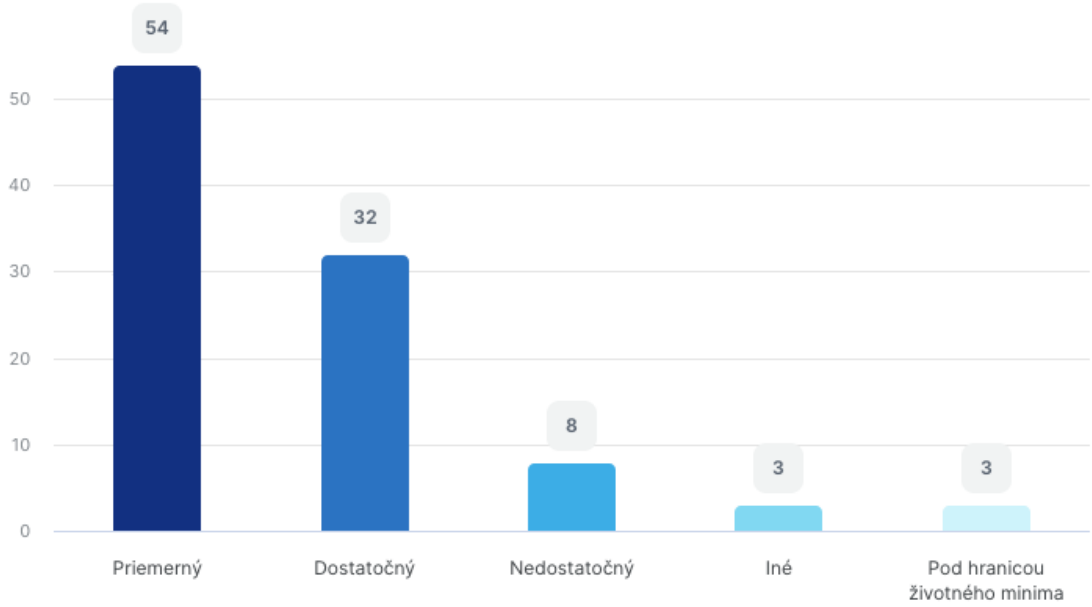
5. Bývanie

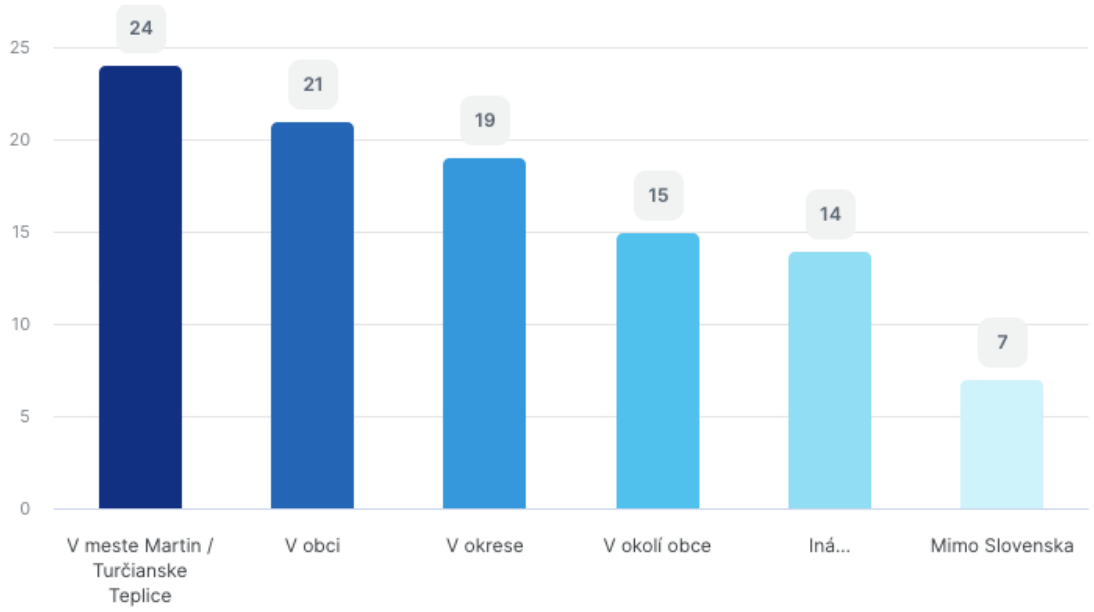
6. Plánujete svoju budúcnosť spojiť so životom v Turčeku? Je pre Vás obec vhodná ako bydlisko do budúcnosti? Ak nie, uveďte dôvod.

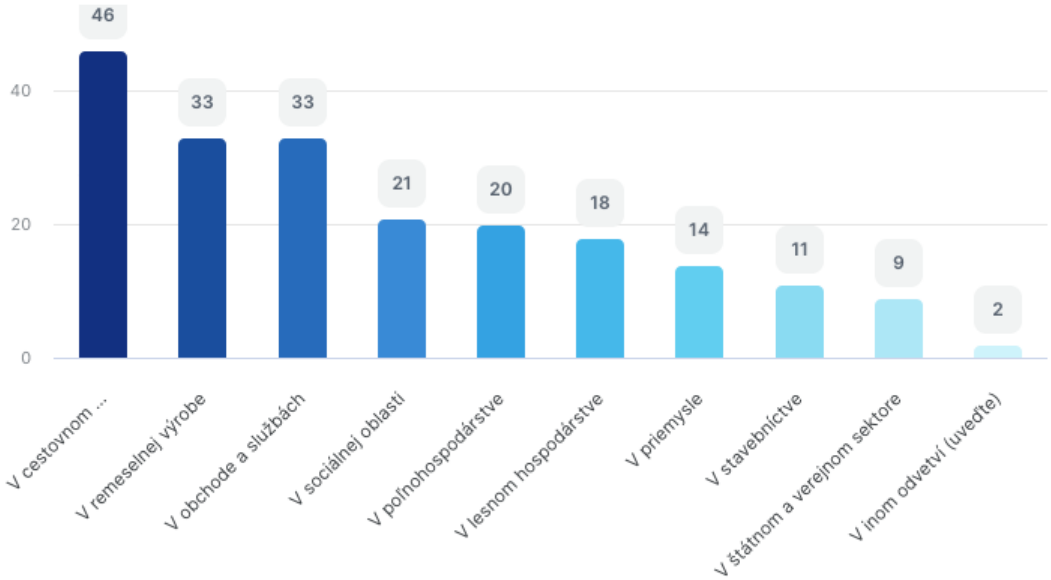
7. Príjem

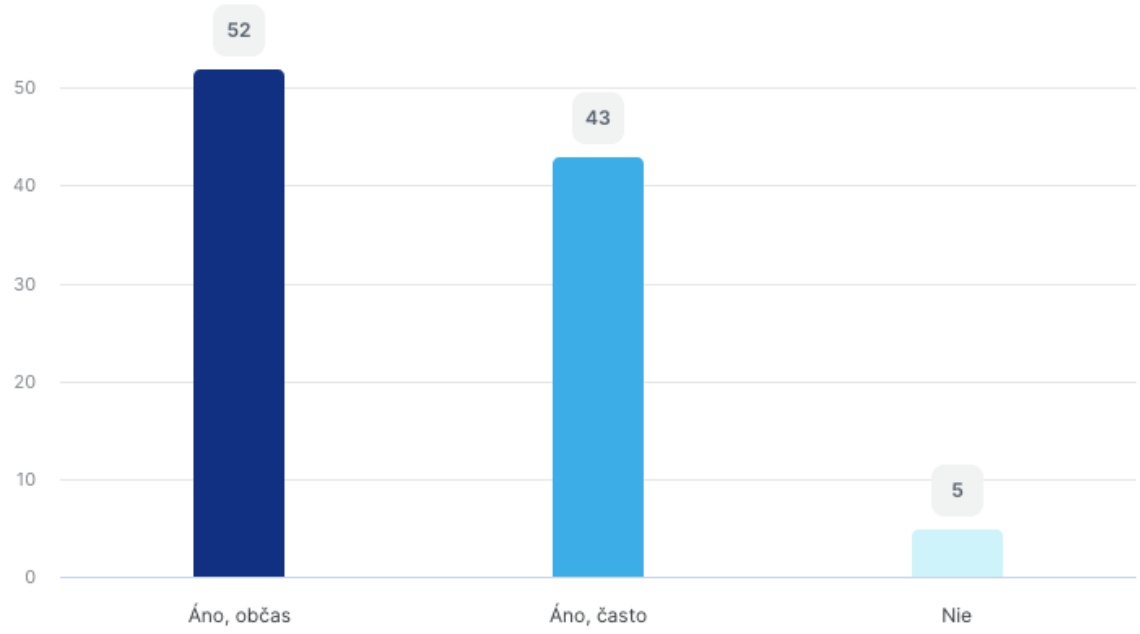
8. B) PRÁCA Vaša predstava o mieste zamestnania:

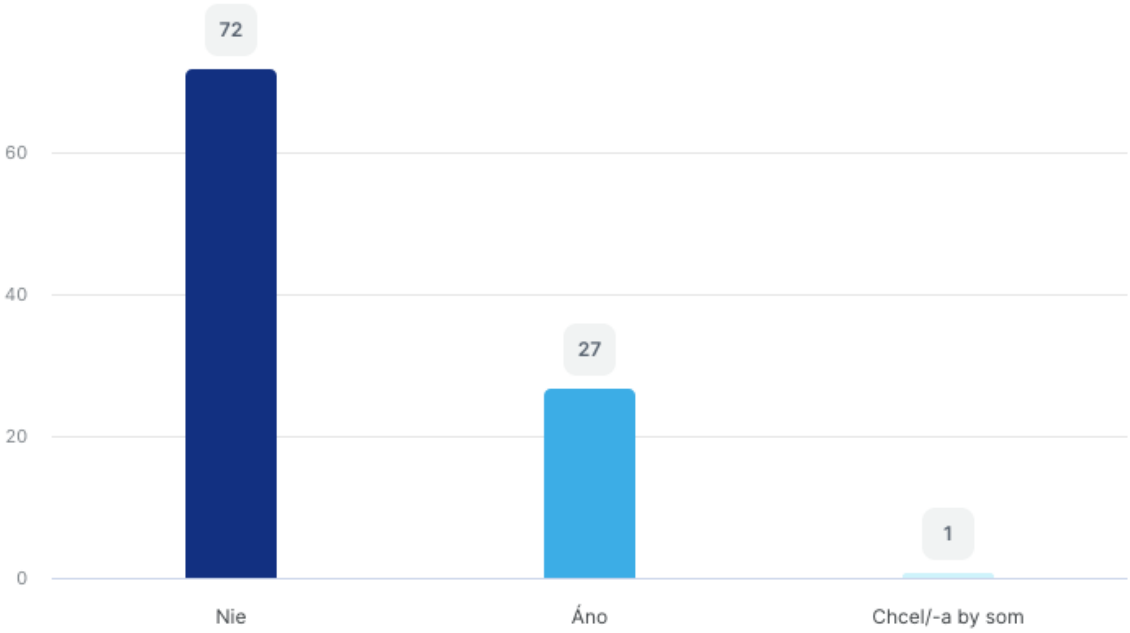
9. V ktorom odvetví by podľa Vášho názoru bol najpotrebnejší vznik nových pracovných miest v našej obci (uveďte najviac 3 možnosti):

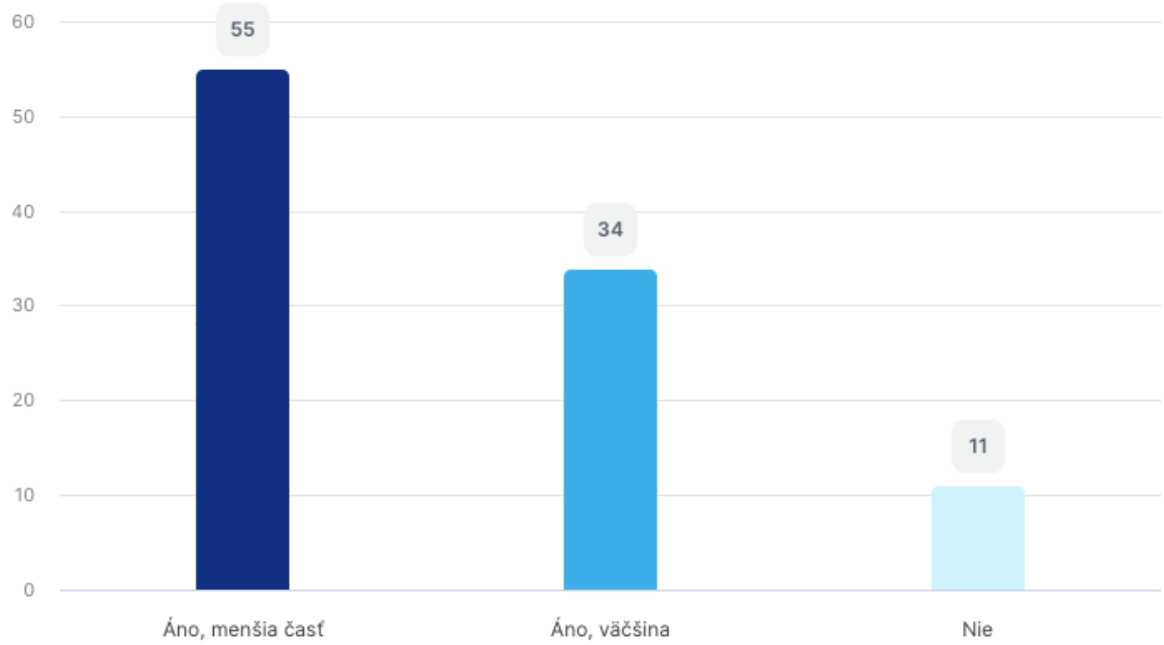
10. C) OBEC AKO SOCIÁLNY PRIESTOR Zaujímate sa o dianie a život v obci?

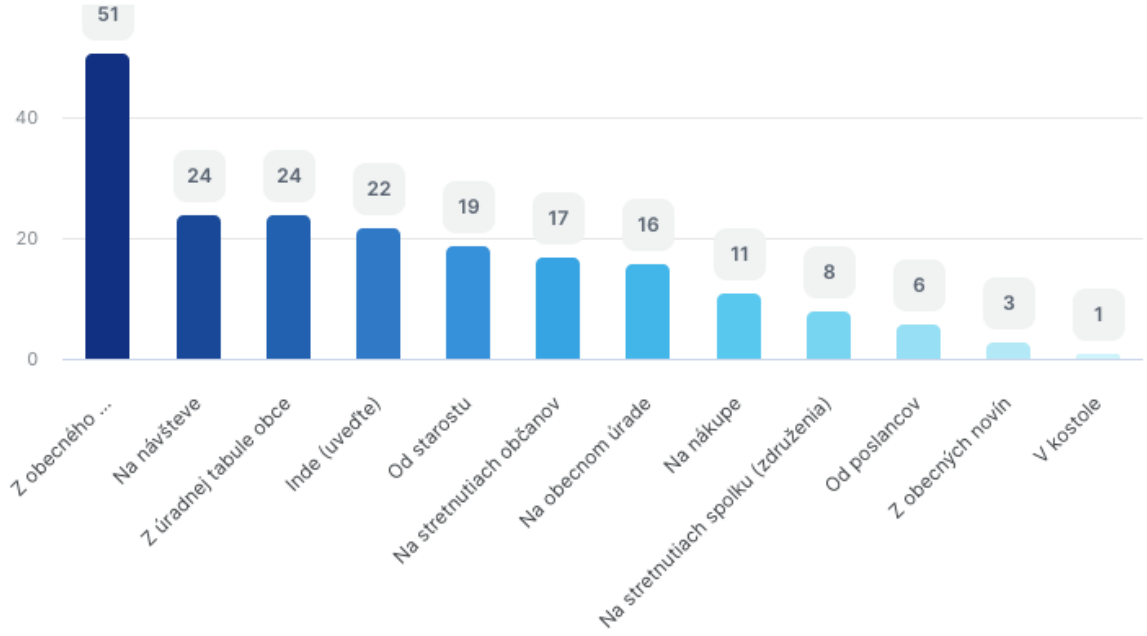
11. Ste členom nejakého združenia alebo spolku?

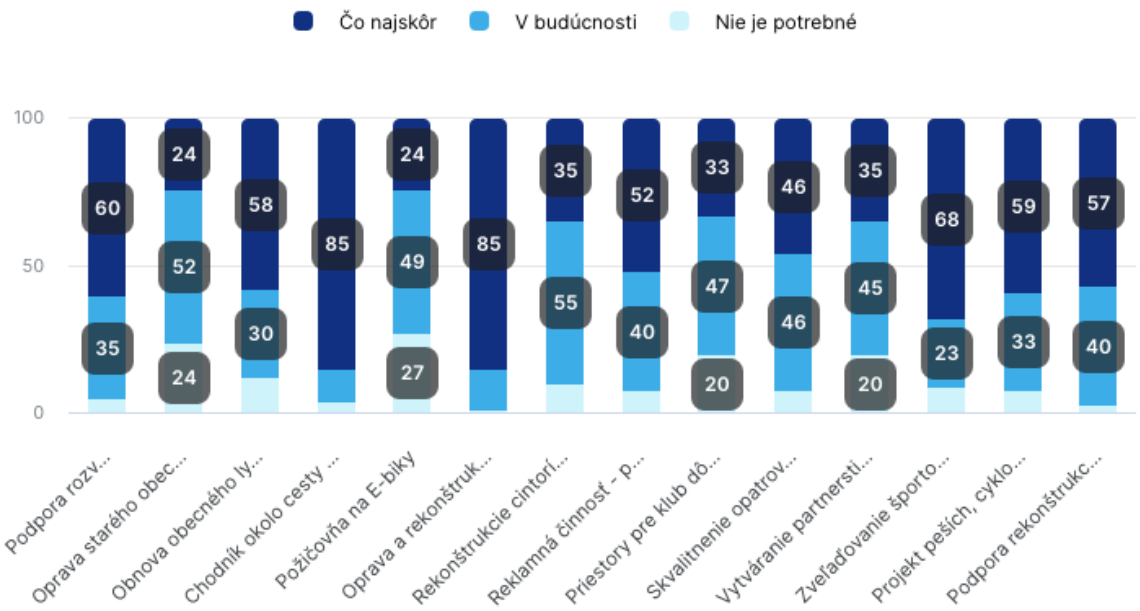
12. Snažia sa obyvatelia obce skrášliť či spríjemniť život v obci a prostredie obce?

13. Odkiaľ získavate informácie o dani v obci (uveďte najviac 3 možnosti)

14. Ktoré problémy je potrebné podľa Vás riešiť. Určite poradie dôležitosti

15. Aké iné služby a aktivity v obci chýbajú alebo je ich potrebné rozšíriť?

	ODPOVEDE	PODIEL
Pošta	9	9%
Neviem	2	2%
Žiadne	2	2%
Miesto pre oddych pre deti od 13 do 14 rokov	1	1%
Letná bobová dráha	1	1%
Lekáreň	1	1%
Lekár	1	1%
Kvalitné pohostinstvo, miesto pre mladých/deti	3	3%
Kúpalisko	2	2%
Krúžky/aktivity pre deti, multifunkčné ihrisko	8	8%
Dostavať bytovku v budove bývalej ZŠ	1	1%
Chýba úplne všetko	2	2%
Hromadné čistenie verejných priestranstiev	1	1%
Skvalitnenie cestnej infraštruktúry	2	2%
Sú zhrnuté v otázkach	1	1%
Gastro, občerstvenie a ubytovanie pre turistov	5	5%
Folkrór a divadlo	2	2%
Flexibilnosť služieb, rozvoj turizmu, propagácia	3	3%
Drevovýroba	1	1%
Doprava/taxi služba	4	4%
Byty pre mladé rodiny, lyžiarsky vlek, poľnohospodárstvo	1	1%
Športové aktivity zastrešované obcou/futbal	7	7%
Vybaviť povolenie pre zimný vjazd do Širokej pre bežkárov	1	1%
Vybudovanie verejnej vyhliadky	1	1%
Obnoviť prvý stupeň ZŠ	2	2%
Služby	1	1%
Premietanie filmov v letnom období vonku	1	1%
Klub dôchodcov	1	1%
Dom smútku	1	1%

Časť D – Realizačná časť

Realizačná časť má veľmi blízko k programovej časti PHSR a v istom zmysle na ňu priamo nadväzuje. Realizačné zabezpečenie a naplnenie cieľov, určených v Programovej časti je priamym záujmom všetkých zodpovedných a zainteresovaných cieľových skupín v obci.

V prvom rade riadiacim orgánom PHSR na obecnej úrovni je **Obecné zastupiteľstvo (OZ)**, teda občanmi volení zástupcovia obce a komisie, ktoré môže OZ zriaďovať ako svoj poradný orgán. V tomto zmysle si musí byť OZ vedomé strategických návrhov, ktoré sú uvedené v tomto PHSR a v konečnom dôsledku – OZ je do značnej miery spoluautorom tohto dokumentu. Každoročne by malo dochádzať k vyhodnocovaniu plnenia záväzkov, vyplývajúcich zo strategického plánovania. Popri vyhodnocovaní by malo dochádzať k monitorovaniu a rozhodovaní o zmenách a aktualizácii programu.

Výkonným orgánom pre prípravu a realizáciu rozvojových aktivít a projektov PHSR je **starosta obce**, inštitúcie v riadiacej pôsobnosti starostu a vybraní partneri projektov.

Orgány riadenia PHSR zodpovedajú za systém riadenia, v prípade čerpania pomoci z prostriedkov a dotácií Európskej únie aj za čerpanie dotácií a použitie úverových zdrojov. Preto príprava projektovej dokumentácie, povolenia, proces verejného obstarávania a dodávky stavebných prác, tovarov a služieb musia byť nutne transparentné a musí byť zabezpečený plynulý tok informácií – aktivity spojené s plnením PHSR sa musia riadne zverejňovať. Hlavným nástrojom realizácie komunikačnej stratégie PHSR je internetová stránka obce http://www.obecturcek.sk/ a ostatné komunikačné kanály obce – teda obecný rozhlas, riadne zasadnutia OZ a informačná tabuľa obce Turček.

Monitorovanie a hodnotenie výkonu PHSR

Základným monitorovacím prvkom je projekt. Výkon a plnenie PHSR je dlhodobým procesom a preto aj jeho monitorovanie a hodnotenie považujeme za stály a prebiehajúci proces. Tento proces je zameraný na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov. Monitorovanie má za cieľ získavať informácií o plnení opatrení zameraných na zmenu negatív alebo získavať informácie o potrebe zmeniť spôsob realizácie a vyberať správne metódy na plnenie PHSR.

Monitorovanie PHSR by sa malo vykonávať systematicky a počas celého jeho trvania až do konca jeho platnosti. Výsledkom monitorovania by mala byť súhrnná monitorovacia správa za príslušný rok. Správa by mala obsahovať údaje plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov a mala by byť schválená OZ. Proces hodnotenia z hľadiska vykonávania úloh PHSR je rozdelený na strategické a operatívne hodnotenie.

Hodnotenie sa zakladá predovšetkým na každoročnom hodnotení a realizuje sa hodnotiacou správou a monitorovacou správou, ktoré prechádzajú schvaľovacím procesom v Obecnom zastupiteľstve. Hodnotiace a monitorovacie správy hodnotia pokrok v smere k dosahovaniu cieľov PHSR obce a zmeny v prospech jednotlivých prioritných oblastí v obci. Monitorovacie správy neskôr poslúžia ako základný materiál pri celkovom hodnotení plnenia

PHSR pred jeho expiráciou a zostavovaním nového PHSR. Tieto správy slúžia tiež ako podklad pri rozhodovaní starostu obce a OZ ohľadom plnenia aktuálneho PHSR. Monitorovanie a hodnotenie je jednou z hlavných podmienok plnenia plánov a stratégií v hospodárskom a sociálnom smerovaní obce.

Zdroj: http://mapka.gku.sk/

Prioritné oblasti:

Prioritné oblasti:

- Dlhodobý problém s nebezpečným prechodom chodcov popri ceste I/65 v časti Dolný Turček.
- Prebiehajúca rekonštrukcia budovy bývalej ZŠ a jej prestavba na 14 bytových jednotiek.
- Plánovaná prestavba budovy starého OcU na ďalšie nové nájomné bytové jednotky.
- Nevyužitý turistický potenciál obce formulovaný už predchádzajúcim PHSR (priehrada, cestné tunely v obci, blízkosť geografického stredu Európy a pod.)
- Doriešenie reálneho využitia pozemkov pre IBV v časti Horný Turček.
- Starostlivosť o dôchodcov – poskytnutie priestorov pre „Klub dôchodcov“.

Občianske podnety:

- Pošta,
- Krúžky/aktivity pre deti, multifunkčné ihrisko,
- Športové aktivity zastrešované obcou/futbal,
- Gastro, občerstvenie a ubytovanie pre turistov,

Časť E – Finančná časť

Vo finančnom plánovaní na budúce obdobia je nutné vychádzať z očakávaných predpokladov získavania zdrojov na realizácie programov. V obciach všeobecne tvoria očakávané zdroje tieto položky:

1. Verejné financie, tzn. rozpočet obce;
2. Fondy EÚ: Program rozvoja vidieka SR
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach,
3. Ďalšie zdroje:
- zdroje z ZASK,
- vlastné zdroje (predaj, nájom alebo vkladanie majetku),
- externé zdroje (štátny rozpočet, zvýhodnené úvery finančných inštitúcií),
- súkromné zdroje (fyzické a právnické podnikateľské subjekty alebo združenia)

Dôležitým zdrojom zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky zo Štrukturálnych fondov EÚ. Získavanie verejných finančných zdrojov z rozpočtu EÚ a z rozpočtu Slovenskej republiky veľmi často ovplyvňuje schopnosť obce spolufinancovať svoje projekty z vlastných zdrojov alebo zo zdrojov súkromných investorov. Pomoc zo štrukturálnych fondov je predovšetkým určená oblastiam a regiónom, ktoré vykazujú veľmi malú úroveň regionálneho rozvoja. Európska únia podporuje hlavne tie regióny, ktoré ekonomicky a geograficky zodpovedajú stanoveným cieľom štrukturálnej politiky, podľa platných pravidiel EÚ.

Ďalšie možnosti financovania projektov majú v rukách ministerstvá, Žilinský samosprávny kraj, vládne a súkromné nadačné fondy na území Slovenska, prípadne susedných štátov (Vyšegrádska 4). Okrem iného v sektore bankových inštitúcií existujú okrem komerčných úverov a pôžičiek aj rôzne podporné programy a možnosti spolufinancovania rozličných projektových zámerov.

Časť E. I Finančný rámec pre realizáciu PHSR obce Turček

Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turček je spracovaný na báze viacerých dokumentov v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHSR je zameraná na analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodárska oblasť, sociálna a technická infraštruktúra a na iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci. Súčasný stav v obci je detailnejšie spracovaný v SWOT analýze, ktorá sa zameriava na silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, PHSR obce sleduje možnosti využívania nástrojov pomoci EÚ, štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PHSR je závislá od mnohých faktorov. Predovšetkým ide o schopnosť kompetentných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v tomto PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu a prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. ***Program je potrebné hodnotiť ako otvorený dokument, ktorý môžu orgány obce Turček priebežne doplňovať o nové aktivity, prípadne vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.***

Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky je PHSR základným programovým dokumentom pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty. Je zároveň nástrojom znižovania regionálnych disparít. Okrem iného tiež odráža nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, no najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí. Jedným z hlavných cieľov PHSR je však presadzovať koncept udržateľného rozvoja.

PHSR ako dokument je dokumentom otvoreným. Mal by byť podľa potreby vyhodnocovaný, komentovaný a aktualizovaný na zasadnutiach Obecného zastupiteľstva.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turček schválilo Obecné zastupiteľstva na jeho _____ riadnom zasadnutí dňa _____ uznesením číslo _____.

Schválený PHSR obce Turček je riadne zverejnený obvyklým spôsobom na úradnej tabuli internetovej stránky obce: http://www.obecturcek.sk/

Základné východiskové materiály pri tvorbe PHSR obce Turček

- Stratégia Európa 2020;
- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej Republiky;
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turček 2016 – 2022;
- Metodika na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC (v zmysle novely zákona o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR);
- Príručka pre miestne samosprávy ZPRV;
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja;
- Územný plán VÚC Žilinského kraja;
- Regionálna inovačná stratégia ŽSK;
- Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky;
- Sčítanie obyvateľov domov a bytov 2011 (SODB 2011);
- Štatistický úrad Slovenskej republiky https://slovak.statistics.sk ;
- https://slovak.statisticks.sk – Štatistický úrad Slovenskej republiky;
- http://geo.enviroportal.sk/atlassr
- http://demogeografia.webinfo.sk/

Na základe podkladov OcÚ Turček vypracoval Mgr. Ondrej Veselovský

Dotazník pre obyvateľov obce Turček – pre potreby spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce na roky 2022 – 2028.

Názory občanov.

Milí občania.

Obec Turček v súčasnom období pripravuje strategický dokument, ktorý bude slúžiť k rozvojovým zámerom obce a pre čerpanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Pri spracovaní tohto dokumentu chceme zistiť aj názory Vás – obyvateľov. Spracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR) na roky 2022 – 2028 vyplýva zo Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Každá obec musí mať dokument PHSR spracovaný.

Verím, že rozvoj našej obce je naším spoločným cieľom a preto Vás touto cestou prosíme o trochu trpezlivosti a spoluprácu pri vypĺňaní dotazníka.

Vyplnené dotazníky sú anonymné.

Ďakujeme za spoluprácu Ján Teltsch – starosta obce Turček

(Zakrúžkujte správnu odpoveď, prípadne doplňte odpoveď)

A) ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE:

1. Pohlavie:

Muž Žena

2. Vek:

15 – 17	18 – 24	25 – 34	35 – 44	45 – 54	55 – 59	60 – 70	71 – viac

3. Vzdelanie:

základné	učňovské	stredné všeobecné	stredné odborné	vysokoškolské

4. Ekonomická aktivita:

zamestnanec	živnostník	nezamestnaný	študent	dôchodca	iné: .....

5. Bývanie:

rodinný dom vlastný	rodinný dom rodičovský	rodinný dom cudzí	podnájom	byt	iné: .....

6. Plánujete svoju budúcnosť spojiť so životom v Turčeku? Je pre Vás obec vhodná ako bydlisko do budúcnosti?

Ak nie, uveďte dôvod.

áno určite plánujem	nie neplánujem	neviem	dôvod: .....

7. Príjem:

nedostatočný	pod hranicou životného minima	priemerný	dostatočný	iné: .....

B) PRÁCA:

8. Vaša predstava o mieste zamestnania:

v obci	v okolí obce	v meste Martin, resp. Turč. Teplice	v okrese	mimo Slovenska	iné: .....

9. V ktorom odvetví by podľa Vášho názoru bol najpotrebnejší vznik nových pracovných miest v našej obci (uveďte najviac 3 možnosti):

v priemysle	v remeselnej výrobe	v stavebníctve	v poľnohospodárstve	v lesnom hospodárstve	v obchode a v službách
v cestovnom ruchu	v štátnom a verejnom sektore	v sociálnej oblasti	v inom odvetví uveďte:		

C) OBEC AKO SOCIÁLNY PRIESTOR

10. Zaujímate sa o dianie a život v obci?

áno často	áno občas	nie

11. Ste členom nejakého združenia alebo spolku?

áno	nie	chcel by som

12. Snažia sa obyvatelia obce skrášliť či spríjemniť život v obci a prostredie obce?

áno, väčšina	áno menšia časť	nie

13. Odkiaľ získavate informácie o dianí v obci (uveďte najviac 3 možnosti):

na obecnom úrade	z obecného rozhlasu	z úradnej tabule obce	z obecných novín	na stretnutiach spolku (združenia)	na stretnutiach občanov	od starostu
od poslancov	v kostole	na nákupe	na návšteve	inde:		

14. Ktoré problémy je potrebné podľa Vás riešiť. Určite poradie dôležitosti (označte krížikom X):

	čo najskôr	v budúcnosti	nie je potrebné
Podpora rozvoja cestovného ruchu			
Oprava starého obecného úradu			
Obnova obecného lyžiarskeho vleku			
Chodník okolo cesty I/65 v Dolnom Turčeku			
Požičovňa na E-biky			
Oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií			
Rekonštrukcie cintorínov a ich rozšírenie			
Reklamná činnosť – prilákanie turistov			
Priestory pre klub dôchodcov			
Skvalitnenie opatrovateľských služieb pre seniorov v obci			
Vytváranie partnerstiev so susednými obcami			
Zveľaďovanie športovísk a ihrísk			
Projekt peších, cykloturistických a bežkárskych tratí v okolí obce, náučné chodníky a pod.			
Podpora rekonštrukcie nevyužitých budov			

15. Aké iné služby a aktivity v obci chýbajú alebo je ich potrebné rozšíriť?

.....

.....

.....

.....